Izhaja:
10., 20. in 30. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:
za celo leto za bolj premožne 2 goldinarja; za manj premožne rodoljube pa 1 gld. 50 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:
Upravništvu „Mira“ v Celovcu.

Leto XIII. | V Celovcu, 30. vinotoka 1894. | Štev. 30.

Shod zaupnih móž,

kterega je sklicalo „katol.-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“ dné 24. t. m. v Celovcu,

vršil se je pri ogromni udeležbi jako sijajno. Število zbranih možakov iz vseh dolin slovenskega Korotana se je cenilo nad 700. Tako mnogoštevilnega shoda še nismo imeli. Predsedoval je č. g. dež. poslanec Gregor Einspieler. Vlado je zastopal g. baron Lazarini.

Gospod predsednik Einspieler je v svojem nagovoru rekel, da se je v prejšnjih letih sklical le en sam občni zbor na leto. Politične potrebe so pa nanesle, da se je sklical ta izvanredni shod zaupnih móž. Bližajo se namreč občinske volitve, in treba je, da se o njih nekoliko posvetujemo. Na Koroškem je 63 občin s slovensko večino, pa le 24 od teh jih imamo v svojih rokah. Treba bo vendar delati na to, da slovenske občine v svoje roke dobimo, sicer ne moremo reči, da smo gospodarji na svoji zemlji. Nasprotniki pa, nezadovoljni še s tem, da imajo večino naših občin v oblasti, pripravljajo se na to, da bi nam vzeli še tiste občine, kar jih še imamo. Treba je torej odločnega odpora. Tudi do volitev v državni in deželni zbor ni več daleč. Pripravljajmo se torej na volilne boje, da jih srečno in zmagovalno prestanemo.

Govornik predstavi in pozdravi gosp. vladnega komisarja, kteri bo imel priliko prepričati se, da so Slovenci zvesti katoličani in Avstrijanci. Potem srčno pozdravi vse došle zborovalce in goste.

O drugi točki „politični položaj in naše národne tirjatve“ govori g. Kandut. Najprej izreče zahvalo duhovnikom in kmetom, ki so tako mnogobrojno prišli na shod. Potem nadaljuje: Govoril bom glasno, šepetanja mora biti enkrat konec, kajti na naši strani je pravica, torej ni treba, da bi naše težnje skrivali. Zdaj imamo koalicijsko vlado in večino, v kteri se nahajajo pod enim klobukom tri bistveno različne stranke, združila sta se pes in mačka, kar pač ni naravna zveza. Koalicijska vlada je pri svojem nastopu obljubila štiri reči: 1. odkritosrčnost, 2. volilno preosnovo, 3. uravnanje valute (denarne veljave), 4. varovanje sedanjega posestnega stanja. Svojo „odkritosrčnost“ je vlada menda s tem pokazala, da je povišala razpoložni zaklad (dispositionsfond) od 50 na 100 tisoč goldinarjev. S tem denarjem se redijo vladni časnikarji, ki so poklicani, begati in pačiti javno mnenje. — Da bi sedanja vlada izdelala pravičen volilni red, tega od nje pač nihče ne pričakuje. Čuje se, da hoče nekaj (menda 43) poslanskih sedežev dati takim delavcem, ki so pri bolniških blagajnicah. To so tovarniški delavci, ki imajo skoro brez izjeme liberalne gospodarje, torej se že vé, komu bi bila ta volilna preosnova na korist. Taki delavci bodo volili ali liberalno, ali pa socijalno-demokratično, torej na vsak način tako, da bodo naši stranki nasprotni. Želja nas koroških Slovencev je, da že enkrat na vrsto pride in se izvede dr. Ferjančičev predlog. — O valuti vam bo nekoliko povedal drug govornik. Meni preostaja, govoriti še o „posestnem stanju“. Načelo, naj se vsak s tem zadovolji, kar ima, in naj ne hrepeni po večem in boljšem, to načelo je pač dobro za sitega, nikakor pa ne za lačnega. Naša národna posest je tako borna, da se z njo nikakor ne moremo zadovoljiti. Naša preteklost je dolga vrsta prestanih krivic in nič boljša ni naša sedanjost. Nemški liberalci so z vsem preskrbljeni, oni so pač lahko zadovoljni s svojo posestjo. Ta njih posest pa tudi ni povsem pravično pridobljena. — Od koalicije nimamo nič pričakovati, ker imajo pri njej liberalci prvo besedo. Če bi nam prav vlada hotela kako drobtinico dati, zaženejo pa nemški časniki tak hrup, da se jih vlada brž prestraši. To se je videlo pri Celjskem vprašanju. — Od vseh stranij smo obkoljeni od besnih sovražnikov, to nam spričuje strastna pisava nemško-liberalnih in nemško-národnih listov, brutalni izgredi v Istri in kamenje pri volilnem shodu v Št. Mohoru. Mi pa ne obupamo in se bomo branili tudi zanaprej, dokler se nasprotniki ne utrudijo. — Govoriti mi je tudi o naših tirjatvah. Koliko se je že govorilo in pisalo o šolah! Ta stvar je že tako premlačena, da bo morda marsikteri rekel: „Pustimo že enkrat šolo na strani!“ Jaz pa mislim, da ravno danes, ko smo zbrani v tako velikem številu, moramo glasno povedati, da s sedanjimi šolami nismo zadovoljni. Tudi mi vemo, da se svet suče in da napreduje; tudi mi smo za omiko in za šolo, pa šola mora biti dobra, namreč verska in národna. Naša borba za dobro šolo je že stara. Že leta 1870., ko se je po občinah prašalo, kakšne šole da želijo, so se slovenske občine na Koroškem razun štirih vse izrekle za to, naj bo pouk iz začetka slovensk, in pozneje tudi nemšk. In če mi zdaj po preteku 24 let ravno isto tirjamo, imenujejo nas „hujskače“. Kakošno usodo so imele naše šolske prošnje, vam je znano. Če so prosili stariši za slovensko šolo, reklo se jim je: „vi nimate pravice prositi, ampak občinski zastop“. In če je prosil občinski zastop, reklo se je: „To je nahujskana reč. Stariši imajo prvo besedo, stariši so pa za nemško šolo.“ Da bi to trditev podprli, najeli so kakega človeka, da je na tihem podpise nabiral za nemško šolo. V Šmihelu in Globasnici so šole razdelili v nemško in slovensko. Mi smo tako želeli, naj bi se tudi na slovenski šoli nekaj ur nemščina učila. Učitelji pa zdaj nalašč prav nič nemščine ne učijo, da bi kmetje rekli: „Slovenska šola ni za nič, ker se tam čisto nič nemščine ne naučijo.“ — Govornik preide k slovenskemu uradovanju in pravi, da tisto slovenskim občinam ni več zabranjeno, odkar je v tej zadevi zmagala občina Bistrica pri Pliberku. Le to je obžalovanja vredno, da razun nekterih večina slovenskih občin te zmage ne izkorišča. Pravica, ktera se v nemar pušča, se rada zgubi! Slovenci bi morali bolj odločno tirjati svojo pravico tudi pri sodnijah, davkarijah, poštah, železnicah itd. Davkarije morajo denar izplačati tudi proti slovenski pobotnici. Posebno je Slovencem sovražno poštno vodstvo v Gradcu, kar kaže pri vsaki priliki. Kotmara vas pri Celovcu, ki je čisto slovenska občina, dobila bo v kratkem svojo pošto in je prosila za dvojezičen pečat. Poštno vodstvo pa je odgovorilo, da je nemški pečat že izdelan, torej da je prišla prošnja prekasno. Županstvo je na to prosilo, naj se vendar naredi dvojezičen pečat, vse stroške prevzame občina. Vodstvo v Gradcu pa je odgovorilo, da je poizvedelo in dognalo, da v Kotmari vasi vse ljudstvo nemško razume, torej slovenskega napisa ni treba. Proti takemu postopanju moramo odločno protestirati. (Burni klici: „Mi protestiramo!“) — Enaka se Slovencem godi pri vojakih. Nabiralne komisije, ki nabirajo vojaške novince, so sestavljene iz samih Nemcev. Še enega ni med njimi, da bi zamogel slovenskega mladenča vprašati, ali je zdrav ali bolan. Tukaj ni nobenega izgovora, ker se jim ne manjka slovenskih častnikov in podčastnikov. Pri kontrolnih

Prolog,

govorjen

pri Einspieler-Slomšekovi slavnosti v Celovcu

dné 24. vinotoka 1894. l.

Med seme nam zaséjal rodovito
Po noči ljulike sovrag bil tuj,
Da kmalu strahoma uzrl naš rod
Vrhove in dolí je krog in krog
Preprežene z rastlino to bohotno.
Gorjé! Ob žalostnem pogledu tem
Komú ne bilo srce bi upadlo?

In vender — Vama ni, ki smo častit
Množice Vaju prišle dnes nebrojne,
Od Zile srebropene, brze Soče,
Od Save bistre in deroče Drave,
V prelepi slogi verno tukaj zbrane.

Kakó proslavljaj pesem nam dostojno,
Kaj bila Vidva svojemu sta rodu?
Saj bolj od strun sladko zvenečih vseh,
In bolj od govorov navdušenih,
In bolj od snežnobelih spomenikov,
Slavijo lastna Vaju dela krasna. —
Nevstrašena junaka v tožnih dnéh
Poslalo Vaju nam nebó dobrotno,
Da glasi Vajini krepkó zveneči
Pod prapor čile zbrali bi moči,
In plamen živi v prsih domoljubnih
Na tisoče užgal bi mrtvih src.
Vojnika bila nam sta in vodnika!

V desnici brušen meč, v levici plug,
Orala Vidva trdo sta ledino,
Plevel na njej trebila in osát,
Ratarja neumorna . . . Res, da često
Za trud je bila Vama in za znoj
Prisojena v plačilo čaša grenka,
A pridnih oslabiti Vama rok
Pa le ni mogla . . . Za bridkosti vse
Bilá je Vama zadostilo nada,
Da, kar vsejala sta v domača tla,
Poznejšim dozorelo bo rodovom.
In izpolnila Vama ta se želja. —
Kakó proslavljaj Vaju spev dandanes,
Da žlahtnega ne pomnil bi drevesa,
Ki Vidva bila skrbna mu vrtnarja?
Od severa prinesel Ti ga, Slomšek,
In Ti, Andrej, ga vsadil v zemljo našo![1]
Pa bilo šibko takrat še drevesce . . .
Rahljala prst mu Vidva, prilivala,
Branila burje zimske ga in slane,
Da v krepko nam doraslo je drevó,
In, vihram najbesnejšim kljubujé,
Orjaške svoje razprostrlo veje
Po domovini vsej . . . V njegovi senci
Počiva v prostih urah národ naš
In sad njegóv uživa plemeniti. —
Nesmrtne Vaju slave diči venec
Stvarnika „Družbe sv. Mohorja!“

Junaka osivela v trdem boji,
Odlóžila sta trudna kopje ostro,
A zvesto Vajin čuvaj duh nad nami!
Kakór brodniku, ki v nemirni noči
Do varnega izgrešil tir je krova,
Svetilnik na pobrežju skalovitem
Ostal jedini v pristan je vodnik:
Tako do sloge nam in slavne zmage
Jedini kažipot je Vajin vzgled.

Zató, kjerkoli jezik naš zvení,
V ubogi koči selski, v dvorcu krasnem,
V Evropi stari, v daljah prekomorskih
S ponosom Vaju se in s spoštovanjem
Spominjaj vsakdo . . . Vajini imeni
Zarisani naj z zlatimi pismeni
Blestita v častni knjigi domovine!

A mi, ki danes v tolikem številu
Prispeli redek praznovat smo god,
Vskliknimo, da odmeva od Triglava:
„Einspieler, Slomšek, večna Vama slava!“

Fr. Eller.

[1] Družba sv. Mohorja je bila zasnovana po vzgledu društva sv. Janeza Nepomucenskega na Češkem. Misel je sprožil Slomšek, uresničil pa jo je Andrej Einspieler.

shodih tudi ni slišati slovenske besede, čeravno imajo ti shodi namen, vojake poučevati o novih vojaških ukazih. Slišal sem že slovenskega vojaka, ki se je pritožil: „Celo uro sem tam »habt Acht!« stal, ko je oficir govoril, pa zdaj ravno toliko vem, kakor prej.“ — Pritožiti se moramo tudi čez našo koroško kmetijsko družbo. Čeravno ima vsled našega prizadevanja zdaj dr. Kramarja na razpolaganje, ki je izvrsten strokovnjak in zna lepo in lahkoumljivo po slovensko govoriti, vendar se ga ne poslužuje in ga ne pošilja med kmete, in če ga že kdaj kam pošlje, zgodi se to takorekoč na skrivaj, da kmetje o njegovem prihodu nič ne zvejo. Še le po njegovem odhodu zvejo o njegovem predávanju in pravijo: „Smo čuli, da je dr. Kramar tukaj bil in govoril; škoda, da nismo nič vedeli, ker bi bili tudi mi poslušat šli!“ Zakaj se tako predávanje ne naznani naprej v „Miru“, ki je med slovenskimi kmeti razširjen; ali vsaj v uradni „Klagenfurter Zeitung“? Družbi pač ni za to, da bi slovenske kmete poučevala, njej je le za ponemčevanje. Ona je Slovencem mačeha, zato se ne sme čuditi, če tudi Slovenci do nje nimajo zaupanja in ljubezni. Najbolje bo, da si koroški Slovenci ustanovimo svojo lastno kmetijsko družbo s slovenskim značajem. (Živahno pritrjevanje.) Jaz upam, da bi jo slovenska duhovščina čvrsto podpirala. — Konečno predloži govornik v potrjenje sledeče tri

resolucije:

I.

„Shod zaupnih mož krščanske slovensko-národne stranke na Koroškem, zbranih dné 24. vinotoka t. l. v Celovcu, obžaluje, da se šolske razmere na Koroškem gledé pouka v slovenščini za slovenske otroke doslej niso zboljšale in to tem bolj, ker je koalicijska vlada bliščeči zvezdi »resnica in odkritosrčnost« zapisala na prapor svojega postopanja. Posebno obžalovanja vredna je brezbrižnost vlade, s ktero se rešujejo, ali boljše rečeno, ne rešujejo pritožbe slovenskih občin gledé ustanovitve ljudskih šol s slovenskim poučnim jezikom na Koroškem. — Isti shod zahteva, da naj vlada čim preje vstreže prošnjam slovenskih občin, ki se potegujejo postavnim potom za ustanovitev šol s slovenskim poučnim jezikom. — Državnemu poslancu gosp. dr. Gregorec-u izreka se najtoplejša zahvala za njegov govor dné 27. mal. travna t. l., ki ga je govoril v državnem zboru, v kterem je naše šolske rane tako prepričevalno vnovič osvetlil, in odobruje se njegova resolucija. Isto tako zahvaljujemo slovenske državne poslance sploh, da so se potegovali za zboljšanje slovensko-národnih razmer na Koroškem, proseč jih, da nam tudi zanaprej svoje pomoči ne odtegnejo, marveč da vedno in pri vsakej danej jim priliki odločno zahtevajo pravic tudi za nas koroške slovenske trpine.“

II.

„Isti shod s priznanjem pozdravlja odlok visokega ministerstva notranjih zadev od 26. sušca 1894. l., št. 2433., s kterim se je načelno rešilo slovensko uradovanje občinskih zastopov s političnimi oblastmi, ob enem pa pričakuje za gotovo, da se bode z isto jasnostjo in odločnostjo tudi zaukazalo in izvrševalo slovensko uradovanje na vseh poljih javne uprave, to je pri političnih, sodnih, finančnih in sploh vseh cesarsko-kraljevih in avtonomnih uradih, pri poštah, železnicah itd.“

III.

„Imenovani shod obžaluje postopanje koroške kmetijske družbe, ktera ne skrbi v povoljni meri za pouk slovenskih kmetov v gospodarstvenih zadevah, dasi ima na razpolaganje izvrstnega strokovnjaka, slovenskega jezika zmožnega, kteri je od vlade subvencijoniran v ta namen, da ga rabi kmetijska družba posebno za pouk po slovenskih pokrajinah. Ob enem izraža imenovani shod misel, ali bi ne kazalo ustanoviti za koroške Slovence posebno kmetijsko družbo s slovenskim značajem.“

Vse tri resolucije so bile soglasno sprejete in potrjene, s posebnim navdušenjem tista točka, ki govori o ustanovitvi posebne slovenske kmetijske družbe za Koroško. Govornik konča z besedo: Ne udajmo se! (Burno odobrávanje.)

O tretji točki: „Organizacija naše stranke“ je govoril sam predsednik č. g. Gregor Einspieler. Glavne misli tega govora so bile: Treba se nam je podati na delo! S samimi besedami nič ne opravimo. Nasprotniki delajo svoje „parteitage“ in se posvetujejo, kako bi nas uničili, torej se jim moramo v bran postaviti.

Mi Nemcem nič nočemo vzeti, pač pa liberalni Nemci nam. Mi jim pa ne damo nobene pedi zemlje več, hočemo se združevati in se v bran postaviti. Vseh žalostnih razmer, v kterih živimo, kriv je liberalizem, on je oče nemškutarije, brezverstva, slabih postav in kmečke revščine. Moč liberalcev je sicer velika; na svoji strani imajo kapital, večino uradnikov in učiteljev, in če jim vse to ne zadostuje, apelirajo še na pest in kamenje. Vendar jih bomo premagali, ker imamo pravico na svoji strani, toda le potem jih bomo premagali, ako združimo vse svoje moči. Opominjam vas tudi na besede slavnega škofa Slomšeka: „Pustite Slovencem dve reči, ki ste jim dragi, kakor svetle oči: vero katoliško in besedo materno!“ Skoraj ravno tako je govoril rajni msgr. Andrej Einspieler v svoji politični oporoki o priliki svoje zlate maše v Svečah, malo pred svojo smrtjo. — Govornik se potem obrne do častite duhovščine in jo prosi, naj ne opeša pri trudapolnem delu, naj se po vseh občinah ljudstvu na čelo postavi. Politično društvo, ki razpolaga le čez pičlo število delavnih močij, ne more vsega samo storiti. Zato naj se nikar ne pričakuje vse iz Celovca; nasprotno naj se naša stranka v vsaki občini sama organizuje in uredi, da se pripravi na volilne boje. Posebno važne so občinske volitve. Ni vse eno, ali gospodarijo v občini z občinskim premoženjem domačini ali pa tujci in taki domačini, ki vse zaničujejo, kar je domačega in slovenskega, ter se pred tujci do tal priklanjajo. Priporoča se, da bi si duhovniki kupili obe knjigi, ki jih je na svitlo dal dr. Müller, namreč „die Gemeindeordnung“ in pa „die Landesordnung“, v kterih najdejo vse določbe zastran občin, občinskih in deželnih volitev ter o ljudski štetvi. — Govornik preide na dr. Ferjančičev predlog, ki je v državnem zboru nekje zakopan ter spi. Treba ga bo zbuditi s tem, da se odpošlje prošnja na državni zbor, naj se ta predlog vendar enkrat v pretres vzame. Ta predlog meri na to, naj se sodnija Feldkirchen odtrga od volilnega okraja Velikovec-Celovec in naj se pridruži volilnemu okraju Spital. Nadalje naj se sodnija Št. Mohor odtrga od volilnega okraja Spital in naj se pridruži volilnemu okraju Beljak; nasprotno pa naj se sodnija Paternion odlušči od volilnega okraja Beljak ter priklopi k volilnemu okraju Spital. Vprašanje, ali naj se društvo s prošnjo obrne na državni zbor za ta predlog, stavi se na glasovanje, in shod zaupnih mož sklene soglasno, naj se to zgodi. — Govornik preide na národne slavnosti, ktere so važne za probujo in razvoj, ter poudarja potrebo, da se je treba vzajemno s pisateljskim društvom potruditi, da se prihodnje leto priredi Jarnikova slavnost v Zilski dolini. — Potem preide govornik na zvezo z nemškimi konservativci: prej smo Slovenci sami delali in se vojskovali zoper liberalce, zdaj so se zbudili tudi katoliški Nemci. Mi smo jim pri zadnjih volitvah pomagali, zdaj pa pričakujemo, da nam bodo tudi oni pomagali pri naših prošnjah. Poslanec Peitler nam je to obljubil. Če bodo besedo držali in naše skromne tirjatve podpirali, potem ostane zveza ž njimi še zanaprej. Nemci so nas tudi vabili, naj bi se naše politično društvo spojilo z nemškim. Pa skušnje iz prejšnjih časov tega ne priporočajo. Za nas je boljše, da smo za se, ker se tako bolj svobodno razvijamo. Ob času volitev pa se bomo s katoliškimi Nemci že našli in združili. (Shod temu glasno pritrdi.)

Potem je govoril podpredsednik pol. društva, gospod V. Legat. Omenil je, kako se nas od nasprotne strani sili v to, da se tudi mi organizujemo in poudarjal, kako nesramno da so zadnje tedne nasprotni listi pisali in hujskali zoper današnji shod in slavnost. Na vse te hujskarije pa je bil naš odgovor ta, da smo se zbrali danes tukaj v tako ogromnem številu, kar je dokaz, da rodi sila le protisilo. Govornik bi želel, da se po deželi združijo vse moči na delo, in kar posebno priporoča, je to, da bi se povsod po slovenski zemlji poleg drugih društev snovala tudi bralna društva, takoimenovane čitalnice, in pevska društva, ktera bi gotovo pripomogla do tega, da bi naša mladina pričela bolj pošteno živeti in bi rajše čitala knjige in časnike ter se urila v lepem, domačem petju, nego da poseda po gostilnah in postaja po kegljiščih, kjer nič prida ne vidi in ne sliši, ter čuje le prazne in grde marnje. Pojasnjuje, kako blagodejno uplivajo poštene veselice na naše ljudstvo, kar posebno kažejo naše slavnosti v Celovcu, ter pravi, da je Jarnikova slavnost v Ziljski dolini za prihodnje leto že zagotovljena, ker je predsednik pisateljskega društva, gospod dr. Jožef Vošnjak, že naznanil, da hoče to društvo oskrbeti primerno spominsko ploščo, ki se bode uzidala v Jarnikovo rojstno hišo. Takrat pa se naj bi udeležili te slavnosti vsi zavedni Slovenci iz Koroške in sosednih dežel, kajti med nami ne sme biti nobene razlike; vsi smo sinovi ene matere in ljub nam mora biti vsak Slovenec, bodisi iz Kranjskega ali Štajerskega, Goriškega ali Primorskega; vsi smo, bodimo in ostanimo enega duha in enega

Slepi pevec.

(Povest iz francoščine.)

(Dalje.)

V. Žalost starišev.

Cilka, uboga sestra, slišala je prva jok svojega brata. Prišla je k bratu, ga objela in sama začela ihteti ter vprašala Primoža: „Ali ti je slabo prišlo, ljubi brat, da si se tako na glas razjokal?“

Deček se je tresel od žalosti in ni brž odgovoril. Potem je rekel: „Cilka, ali si res ti tukaj?“ Potem je pristavil ves klavern: „Cilka, meni se je zdelo, da sem tam doli pri cerkvi slišal jokajoči glas slepega berača, ko je svojega psa klical. Ravno tako milo se je jokal, kakor na cvetno nedeljo, ko smo mu vzeli psa in palico, in je slepi siromak v temoti brez pomoči ostal tam pod lipo. Zdaj je mene vrsta zadela, da ne vidim več, moje oči so s temno nočjo zakrite.“

V soseski se je kmalu zvedelo, da je Primož oslepil. Oče Marin je prišel pa še le zvečer domov, utrujen od dela. Našel je svojo družino v solzah. Kakor obupani so tulili po hiši. Tudi Marin si je oči z rokami zakril in začel jokati, ko je zvedel, kaj se je zgodilo.

Prišli so tudi nekteri sosedi, da bi se prepričali, ali je Primož res oslepil. Ti so skušali vsak po svoje Marinove ljudi tolažiti. „Ko bi ga vi v Strassburg peljali“, rekel je eden, „tam so zelo učeni doktorji. Morda bi ga še ozdravili.“ Nek drugi je pa menil: „Boljši je, da berač postane, slepim beračem ljudje radi dajejo.“

Med tem so prišli na obiskanje tudi gospod župnik. Naredili so lep nagovor do vseh prisotnih ter razložili, kako je zemlja dolina solz, kako nam Bog pošilja razne nesreče, da si zamoremo nebesa zaslužiti, ako vse težave voljno in Bogu udano prenašamo; to življenje pa le kratko časa trpi, v večnosti nam bo pa Bog vse solze obrisal, in tam ne bo več žalosti. — Potem je prišel pogovor na to, kaj početi s Primožem. Župnik so menili, da bi bilo najbolje, dati ga v zavod za slepe otroke v mestu Nansiju; tam se bo naučil na prste čitati in z rokami delati, pa tudi godbe in petja. Tam se slepci tako dobro izučijo, da se lahko preživijo in jim ni treba beračiti. Dokler bo pa fant v zavodu, bo vsaj pod dobrim varstvom ter se bo izgojeval v krščanskem duhu. — Ta svèt se je Marinu še najbolje dopadel. Samo ena ovira je bila; slepih otrók ne jemljejo zastonj v zavod, treba je za nje mesečno plačevati precejšnjo svoto, da bi je revni Marin ne zmogel. Gospod župnik pa so rekli: „Le v Boga zaupajte, on vam bo že poslal dobrega človeka, ki se bo dečka usmilil.“

VI. V zavodu.

S posredovanjem gospoda župnika našel je Primož dobrotnika, ki je prevzel vse stroške, da se deček sprejme v zavod za slepe. To je storil bogati opat Morel. Primož se je poslovil od starišev, od sestre in sosedov ter se podal na pot v Nansij. Pred odhodom se je oglasil tudi še pri gospodu župniku. Tisti ga je ljubeznjivo objel in mu govoril te besede: „Uči se iz svoje nesreče, da postaneš moder v tem življenju. Bog ti je nesrečo poslal, pa on te vendar ljubi in te ne bo zapustil, ako boš priden in pobožen. Ubogaj v šoli, rad se uči in prav pogosto moli; molitev bo tvoja tolažba. Bog ti je pogled vzel, pa dal ti je dva očeta namesto enega, kajti častiti opat Morel skrbijo za tebe, kakor oče za sina. Lepo se obnašaj, da boš obema očetoma veselje delal.“

Potem je Primož župniku še enkrat roko poljubil, in peljali so ga na cesto, kjer ga je poštni voz že čakal. Ko se not vsede, je zvonček zapel, kolesa zadrdrajo in stečejo po cesti, cestni prah se vzdigne za vozom in ga kmalu skrije pred očmi Marinovih ljudij in nekterih sosedov, ki so Primoža do voza spremili.

VII. Dvanajst let pozneje.

V dvanajstih letih se je Orlovo močno spremenilo. Stare hiše so večidel zginile in postavile se nove. Dvanajst let hitro mine, pa vendar se v tolikem času marsikaj spremeni. Koliko jih umrje in koliko se jih rodi! Koliko jih odpotuje in koliko jih pride!

Gašper Marin je umrl že pred šestimi leti. Koj po Primoževem odhodu je začel bolehati in počasi ga je bolezen spravila v grob. Mati in Cilka ste se preživili s tem, da ste drvarjem v gozdu skladali nažagane drva in jih nakladali na vozove, kedar so se vozili v mesto. Cilka je bila za mater edina tolažba; pa tudi na brata ni pozabila, pogosto mu je pisala in ga tolažila. Ona je bila angelj te družine. Imela je več ponudeb za možitev, pa svoje matere ni hotela zapustiti in je rajši samska ostala. Ljubeznjiva Cilkina pisma bila so za Primoža velika tolažba. Saj ni imel nikogar na svetu, da bi ga ljubil, kakor sestro in

srcá. Nadalje priporoča, naj se Slovenci držijo gesla: „svoji k svojim“ in naj nikar ne zahajajo v take prodajalnice ter gostilnice, kterih gospodarji so Slovencem sovražni, in pri volitvah zoper Slovence delujejo in pritiskajo. Kdor hoče od nas živeti in pri nas kupčijo delati, naj se nauči našega jezika. Že zdaj vidimo, da vsi pametni trgovci v Celovcu, pa tudi po drugih mestih po slovenskem delu Koroške, za potrebno spoznavajo, oskrbeti se s takimi pomočniki in delavci, ki so zmožni tudi slovenskega jezika, ker vidijo, da je boljše, ako kaj prodajo in morejo od tega zaslužka živeti, kakor pa, če bi za pultom dremali in od slabe kupčije konec jemali. V Celovcu imamo že nekaj vrlih móž, ki zaslužijo kot trgovci od nas podpirani biti. Pri njih kupujmo, pri drugih pa zahtevajmo, da nas vsaj pošteno postrežejo in se pri občevanju z nami poslužujejo našega domačega maternega jezika. — Govori obširneje o takoimenovanem koroškem „miru“ ter poudarja, da naši nasprotniki ta mir le tako umevajo, da bi oni nad nami gospodovali. Prej, ko so še Slovenci na Koroškem mirno spali večno spanje na korist nikdar sitemu Nemcu, takrat si je ta gospôda zadovoljno manila roke ter je že bila sigurna zmage nad našimi, deloma izsesanimi slovenskimi telesi. Kakor po nekterih delih Koroške samo še krajevna imena pričajo, da so tam nekdaj bivali Slovenci, tako so ti poštenjaki tudi že računali na to, da bode v gotovem času slovenski živelj na Koroškem popolnoma izginil in da bodo samo še naši grobovi pričali poznejšim rodovom, da so tu bili nekdaj naseljeni Bogu in cesarju vsigdar zvesti Slovenci. Takemu koroškemu miru zoperstaviti se z vsemi svojimi močmi je pa naša dolžnost. Ne mi smo, ki kalimo mir na Koroškem, ko zahtevamo le svojih pravic, marveč naši nasprotniki kalijo mir, ki uživajo vse dobrote v polni meri, pa še niso zadovoljni. Ni še dolgo od tega, ko je naš c. k. deželni šolski nadzornik dr. Gobanc zopet enkrat za potrebno spoznal, spraviti se čez nas, ter je v 5. deželni učiteljski konferenciji v Celovcu zapel staro pesem o koroškem miru, potem pa kar naravnost hujskal svoje podložno in verno mu udano učiteljstvo proti nam in našim prizadevanjem. A nas njegovo rohnenje malo, da, prav malo briga. Mi se ga ne bojimo. Národ naš je živel in bo živel, ko že tega gospoda davno več na svetu ne bo. Tudi naše sedanje zapeljano učiteljstvo bode prišlo potem do spoznanja, da ne hodi po pravi poti in bode prisiljeno, obračati svoja jadra po vetru, ki bode o svojem času gotovo tudi take elemente odpihal iz površja, kajti vlada bo prisiljena uvideti, da nas potrebuje, ako hoče obstanek ljubljene nam Avstrije zagotoviti. — Jako umestne in času primerne so bile tudi besede, ki jih je govoril o naših značajih v obče. Rekel je, da je prepričan, da je pri shodu navzočih tudi precej takih móž, ki so danes popolnoma z nami, jutri pa bodo doma, v gostilni ali kje drugod, v družbi s kakim nemškim liberalcem ravno tako prikimovali modrovanju slednjega, kakor danes prikimujejo našim besedam. Take može imenujemo mi „šviga-švage“, ali boljše rečeno „figa-može“. Nič se ni zanašati na-nje in na njih besedo. Dostikrat so še ženske same bolj poštene in trdne v svojem prepričanju, nego so moški. To skušamo tudi ob času volitev. Veliko lažje je prepričati žensko, nego marsikakega moškega, ki drvi morda kakemu sosedu na ljubo rajše v pogubo, nego bi se dal poučiti v tem ali drugem.

Nadalje reče govornik: Slišal sem in se na lastne oči prepričal, da so tudi nekteri nasprotniki danes tukaj med zborovalci, čeravno jih nismo vabili. Toda, nič ne stori, naj le poslušajo, vsaj se bodo preverili, da mi le resnico ljubimo in se za pravico potegujemo. Morda se prepričajo, da je boljše biti na naši strani, kakor na nasprotni. In ako se prelevijo iz Savla v Pavla, bode to le nam in njim samim v korist. Ker sme nas vsak slišati, zato smo pustili vrata na stežaj odprte. Nam se ni treba skrivati za zaprte duri, ker naše delovanje je pošteno in čisto. Nemški liberalci in nacijonalci pa tega ne morejo reči, zato pa napravljajo vsa svoja bolj važna zborovanja in posvetovanja pod ključem, kjer potem kot avstrijski podaniki navadno prav navdušeno slavijo nemškega Bizmarka in po vrhu, ako jim čas pripušča, pustijo živeti tudi nemškega cesarja. Na svojega lastnega avstrijskega cesarja navadno radi čisto pozabijo. To so torej tisti patrijoti, ki nam vedno očitajo, da škilimo na sever, v Rusijo, sami pa vse pripravljajo v to, da bi se prej ko mogoče zgradil velikonemški most do Adrije ter se postavila pruska pikelhavba na glavo našega avstrijskega vojaka. To pa mi Slovenci ne bomo pripustili; želel bi, da bi prišel čas, ko bode pruski šolmašter imel priliko poskusiti našo slovensko pest. Velikokrat so že naši slovenski sinovi krvaveli v bojih proti sovražnikom naše ljubljene Avstrije in vedno so se odlikovali kot junaki in celi možje. Tako storili bodo tudi danes in vsigdar, kedar jih bode pozval pod orožje klic našega presvitlega cesarja. Varovati hočemo torej sebe in svojo posest, pred vsem pa hočemo ščititi našo slovensko zemljo, kolikor je še imamo; od nje ne odstopimo prostovoljno niti za pêd. Naši nasprotniki po svojih listih tudi vedno kričijo, kako na debelo nas pita naša slavna vlada z dobrotami. To je bedarija; le pesek v oči mečljejo svojim čitateljem, ker jim je na tem, da se tudi poštenejšim Nemcem ne zbistrijo pojmovi o naših težnjah, in ker hočejo v kalnem ribariti, so prisiljeni, hujskarijo proti nam nadaljevati. Pri zadnjih volitvah se je jasno pokazalo, kdo je imel največ surovosti prenašati. Ves nemški liberalni Izrael je „unisono“ udrihal večinoma le po nas Slovencih, če tudi smo si izvolili obakrat poštenega katoliškega Nemca za poslanca v državni in deželni zbor. In zakaj? Zato, ker jim tu ni šlo več za stvar, kajti takrat so že propadli, pač pa so hiteli to priliko v prvi vrsti izkoristiti v to, da so svoje nemške pristaše zopet malo nasproti nam nadražili, kar nas pa ni čisto nič motilo, kajti vsega tega smo že tako vajeni, da se čez take pisarije več ne hudujemo; pomilovati moramo le tiste, ki takim bedarijam dandanes še kaj verujejo. Da nas vlada ne pita z dobrotami, to najjasneje lahko dokažemo s tem, da nam niti dvojezičnega pečata za novo Kotmirsko pošto, ki ima v kratkem biti ustanovljena, ne privošči. Župan g. Prosekar je tudi v tej zadevi moral hoditi trnjevo pot, a opravil ni ničesar. O drugih krivicah, pravi, niti ne govorim. Omenja tudi, da si pridobivamo s poštenim delom ljudstvo sicer počasi, a vendar gotovo na svojo stran, kar posebno priča današnji shod in bode pričala večerna slavnost, h kteri bode privrelo národa iz vseh krajev slovenske Koroške na stotine. Želí, da bi se po vseh krajih častita naša duhovščina pričela še bolj živo gibati, in ljudi poučevati tudi v političnih naših pravicah, da bomo imeli takrat, kedar nastopimo volilno borbo, po vseh ravninah in dolinah lepe naše slovenske zemlje že dovolj politično izvežbanih móž, ki nam bodo potem mogli dobro služiti za časa volitev pri agitacijah, bodisi v kterekoli zastope. Naši nasprotniki imajo v takih slučajih brez izjeme vso posvetno inteligenco na svoji strani, in učitelji po vsej deželi so kar komandirani na delo, kedar je treba nastopiti proti nam Slovencem. Mi se moramo torej braniti in zanašati na tiste, ktere imamo, in ti so naši častiti gospodje duhovniki, kterim smemo zaupati in od kterih smo prepričani, da nas v hudi uri ali stiski nikdar ne bodo zapustili. — Spominjal se je tudi ljudskega štetja, pri kterem se je samo na Koroškem v korist Nemcev požrlo zopet do 30.000 Slovencev, ter priporočal navzočim s pogumom vstrajati pri delu toliko časa, da si priborimo konečno zmago. Da pa dosežemo to zmago, potrebno je pred vsem, da se organizujemo ter si podamo roke v skupno delo, kteremu daj Bog svoj blagoslov. (Burno in vsestransko odobravanje je sledilo temu govoru.)

Kot zadnji govornik nastopi č. g. Podgorc. Njegovi temeljiti razpravi o naših gospodarskih razmerah, s posebnim ozirom na našega kmeta, sledilo je občinstvo z velikim zanimanjem. Govoril je na blizo tako:

Avstrija je država, v kteri se ljudstvo skoraj vseskoz živi od poljedelstva, zato je vprašanje nad vse važno, kako se kmetom godi, ali morejo kmetje obstati ali ne? To vprašanje je, predragi, za nas dvojno važno, ker živimo v času, kjer vsakdo le na se gleda, kjer vsaki stan le za se skrbi in za druge stanove le tedaj tudi kaj stori, kedar oni odločno svoje pravice tirjajo. Torej je vam kmetom treba, da gospodom, državo vladajočim, stavite svoje tirjatve. Ne zanašajte se na nikogar, vsakdo mora biti sam svoje sreče kovač. Mi imamo sicer zdaj poljedelskega ministra vse časti vrednega moža, ki je v državnem zboru že večkrat brez strahú pokazal svojo vernost, a tudi na tega se nam ni zanašati, ker državo ne vlada minister, marveč državne stranke. Na krmilu stojite dve stranki, krščanska in liberalna — obedve enako močni, jedna druge premagati ne more, zato tudi krščanski stranki ne očitajmo nedelavnosti, marveč prizadevajmo si, da jo bomo okrepčali pri volitvah.

Kakor sem rekel, imamo poštenega ministra za kmete. Poljedelsko ministerstvo izda vsako leto čez štiri milijone, da se gospodarstvu opomore — a kaj je to? Prvič je svôta v obče mala, drugič pa še ta malenkost pride uradnikom v roke in postane tam nekako nerodovitna, tako da ne izda na zadnje prav nič. Zato skrbite kmetje sami za se in potem bodete tudi kaj dosegli. A da vemo kaj tirjati, treba je spoznati svoj položaj. Torej, kako se vam kmetom godi?

Avstrija je plačevala davka leta 1871. 356 milijonov goldinarjev, l. 1881. 442 milijonov gld., l. 1891. 600 milijonov gld., l. 1892. 617 milijonov goldinarjev. Davki so tako v dvajsetih letih skoro za polovico narastli! In po tem naraščaju sodeči pravijo liberalci, da naše blagostanje raste, da Avstrija prihaja bogata. Liberalcem na čelu je to trdil finančni minister pred nekterimi tedni. Prijatelji, ali je tisti res bogat, ki mora veliko plačevati? Vi dobro veste, kako naše bogastvo raste in ako bo tako rastlo, kakor do zdaj, postavili vas bodo nazadnje na glavo, da vam pade iz žepa zadnji krajcar kot priča vašega bogastva!

Res zemljiški davek zadnja leta ni rastel, a kaj če rastejo drugi indirektni davki, vsaj tudi te večinoma le kmet plačuje! Zemljiški davek iznaša na Koroškem 663.725 gld., ves davek za državo vkup 3,472.800 gld., davek za našo deželo 1,017.445 gld., davek za občine 485.427 gld., tako, da imamo davkov 4,975.672 gld.

Drugi davek za kmeta so pa obresti od dolgov. Dolgov imajo posestva na Koroškem intabuliranih 66,680.682 gld. Potem imajo kmetje pa še druge dolgove, ki niso intabulirani. Obresti od teh dolgov bode najmanj 3,340.000 gld., in k temu davkov 4,975.000 gld., torej vseh stroškov 8,315.000 gld. Od kod pa naj kmet vzame, da bi vse to poplačal? V svoj račun sem vpletel tudi mesta, ker mi tako velikih mest nimamo, da bi jih moral posebej šteti.

Čisti dohodki iz koroških tal se računajo na tri milijone; tako imamo tedaj nad 8 milijonov stroškov in 3 milijone dohodkov, ali je to blagostanje? Da pa naši dohodki niso prenizko cen-

---

mater. Želel si je mnogokrat, da bi bil že enkrat izučen in da bi se k svojim povrnil. Slednjič pa je vendar prišla ura, da se mu je ta želja spolnila.

VIII. Povrnitev na dom.

Primož je svoje šole dovršil in se podal proti domu. Z velikim veseljem je stopil čez prag svoje rojstne hiše, kjer je v mladosti užil toliko lepih ur. Mati in sestra ste ga srčno objemali. Primož je bil zdaj velik mož, lepe postave. Svoje slepote se je bil v teh dolgih dvanajstih letih popolnoma navadil, in njegovo obličje ni kazalo nobene žalosti, nasprotno je bil prav zgovoren in dobre volje.

Primož je bil bistre glave in se je v zavodu naučil vsakovrstnih rečij. Znal je narediti najlepše čevlje ali škorne, pa tudi kartače in košarice. Posebno pa se je izuril v glasbi: naučil se je lepo peti ter igrati na citre, gitaro in na gosli. Kedar je igral na kako godbilo, spremljal je godbo s svojim lepim, močnim glasom tako milo, da je vse poslušalce očaral.

Primož si je prav lahko služil svoj kruh s čevljarijo ter izdelovanjem košaric. Vabili so ga pa tudi na slavnosti in veselice, da je zagodil in zapel. Najodličnejša gospôda v okolici ga je pogosto vabila na svoje veselice, in pri takih prilikah je mnogo denarja zaslužil; zavoljo slepote so mu več dajali, ko drugim umetnikom. Materi in sestri ni bilo več treba delati, ker je Primož zadosti zaslužil. Zadovoljen je bil, da ste bili vedno blizo njega in mu stregli. Ob nedeljah, če Primož ni bil nikamor povabljen, igral je na citre ali pa na gosli, mati in sestra pa ste ga zvesto poslušali. Obe ženski ste se čutili zelo srečni. Lahko bi bili dolgo let tako srečni skupaj živeli, toda hitro zginejo srečne ure; žalost in skrb ste vajeni kraljevati na tej zemlji.

Primož s svojim petjem in igranjem je vedno bolj slovel po okolici. Enkrat je v cerkvi tako lepo pel, da so se vsi ljudje jokali. Bil je tistokrat tuj umetnik iz Pariza v Orlovem in ko je v cerkvi Primoževo petje slišal, obiskal ga je po maši, ga zelo hvalil in mu rekel, da je Primož za kaj boljega ustvarjen, kakor za krpanje čevljev. Bolje bi bilo, da bi nastopil kot slaven pevec in se podal med svét po velikih mestih. Ta pohvala je Primožu vzela pokoj njegove duše in vse veselje do čevljarije. Začel je sanjati o slavi in bogastvu.

(Dalje sledí.)

Smešničar.

V nekem polku pri vojakih bilo je zapovedano, da mora vsak vojak, če se kedaj upijani, za pokoro to drugi dan „dol meldati“. Neko jutro pride pred stotnika opotekaje se korporal s sledečim naznanilom: „Gospod houpman, ponižno — ponižno obmeldam, da sem bil včeraj pijan.“ Ta se zadere: „Saj si se ga pa že danes zopet navlekel, ker še ne moreš v redu stati.“ Ta ga pa zavrne: „Gospod houpman, to to bom pa še le jut — jutri „obmeldal.“

Na potu v šolo. „Slišiš, France, sinoči je zgorela v naših ulicah tovarna.“

„Eh, kaj, vsaka poštena hiša zgori, samo ta naša neumna šola ne.“

jeni, izvidimo iz tabele, po kterej so se davki nalagali. Čisti dohodek (Reinertrag) jednega orala (Joch) se je na Koroškem primeroma drugim deželam tako-le cenil: od njiv počez na oral na Koroškem 6·24 gld., na Kranjskem 5·11 gld., na Tirolskem 4·20 gld., v Galiciji 2·32 gld.; od travnikov: na Koroškem 4·36 gld., na Kranjskem 2·59 gld., na Tirolskem 3·65 gld., v Galiciji pa 1·90 gld.; od pašnikov: na Koroškem 1·11 gld., na Kranjskem 0·53 gld., na Tirolskem 0·38 gld., v Galiciji 0·80 gld., torej so naša tla neprimeroma višje cenjena, kakor druga! Kako pa tedaj naj kmet svoje stroške plača? S svojim zaslužkom? Hlapec si kupi, ko je leto minulo, za svojo plačo kaj obleke, a kmet si tega ne zamore; leto mine, in on za svoje delo nima ničesar, vsaj tisti kmet, ki se jedino peča s poljedelstvom. A pravijo vam: redite živino, bodete pa imeli lepše dohodke! Da, redi živino, če imaš hlev zato, če imaš steljo, če imaš pašnikov in gozdov in če imaš kaj denarja, da bi se z živino zastavil, vsega tega pa naši poljanski kmetje nimajo!

Žito pa nobene cene več nima; prijatelji, kmetje, če je vas kaj gorjancev tukaj, ne zamerite mi, da govorim za tiste, ki samo žito prideljujejo. Vam je to gotovo prav, da je žito prav ceno, ali vi morate stati jeden za drugega; danes je treba poljedelce podpirati, jutri pa bo prišla vrsta na vas, in kedar poljanci davkov plačevati ne bodo mogli, bodete jih morali plačevati pa vi.

Žitna cena pada nečuveno, leta 1851—1860 veljal je meterski cent pšenice 251 mark (jedna 60 kr.), l. 1861—1870 236 mark, l. 1871—1880 236 mark, 1881—1890 187 mark, in do septembra l. 1893 114 mark, tako je cena padla več kakor za polovico! Kaj čuda tedaj, ako tudi dolgovi številno rastejo? Leta 1868 imela je Koroška 59,326.000 gld. dolgov, leta 1886 tudi še 59,780.000 gld., a l. 1892 pa že 66,689.000 gld. Tako je v šestih letih dolg skoraj za 7 milijonov goldinarjev zrastel! Vsaj pa to tudi drugače biti ne more. Davki so zrastli za polovico, žitna cena pa je za polovico padla, in živine, ki bi še kaj vredna bila, imate vi kmetje od leta do leta manj. Dokaz temu sledeče številke:

Leta 1877 se je prodalo iz Koroške 18.200 meterskih centov živine, l. 1883 15.000 in l. 1892 pa samo še 13.000 meterskih centov; tako se tudi ta vir blagostanja vedno bolj suši! Kje je torej naše bogastvo? Najjasnejša priča, da se kmetom slabo, jako slabo godi, je pa, da jih je od leta do leta manj. 1880. l. bilo je na Koroškem 28.911 kmetov, 1890. l. pa 27.313 kmetov. V desetih letih jih je torej izginilo 1598, ali 160 na leto! Tudi kje drugje se ljudem slaba godi, a nam najslabeje, to je zadolžilo naše liberalno gospodarstvo, to so storili naši liberalci.

Nazadnje pa se vprašajmo, ali je kmetom pomoč mogoča, ali ne? Da, ker je kmet delaven, in slabše ko se komu godi, bolj dela in se trudi, da bi sebi in otrokom svojim mogel ohraniti svoj dom.

Žal mi je, da je nocoj že tako pozno postalo, da ne morem več vsega povedati o raznih pripomočkih, zato jih samo omenim. Treba je kmetom na pridelke zunanjih dežel nekoliko colnine, da druge dežele ne bodo mogle precenó prodajati. Nekoliko samo, ker, ko bi bila colnina previsoka, težila bi samo one, ki morajo žito kupovati in bila bi na korist posebno veleposestnikom na Ogerskem, ki Avstrijo z žitom preskrbujejo.

Drugi so predlagali, naj se kmetom od države odvzame dolg, kakor nekdaj kmečke dolžnosti nasproti grajščakom (Grundentlastung). A kdo je država? Ljudstvo. Kmečki dolg na državo prenesti, pravi se, denar vzeti iz jednega žepa ter ga dejati v drugi žep. In kaj porečejo drugi stanovi, ako bi država prevzela kmečke dolgove, ali ne bodejo potem oni tirjali, da se ta dobrota stori tudi njim?

Tretja tirjatev želi, da bi se naj od kmečkih dolgov plačevale obresti po velikosti čistega zemljiškega dobička (Reinertrag).

Četrta tirjatev, ki se je pred kratkim v francoskem in laškem državnem zboru storila, je, naj se kmetom dá domovinska postava (Heimstätte), da mu bo, če ga že zarubijo, vselej vsaj to ostalo, kar neobhodno za-se in za svojo družino potrebuje.

Da se izpolni ktera teh tirjatev v kratkem kedaj, je težko upati. Predno pa se to zgodi, tirjajmo, prijatelji kmetje, jedno: to je, da naj država varčno gospodari z našimi davki! „Naredimo si prostor za lahte, da se bomo mogli ganiti! povišajmo davke!“ to je do zdaj klic našega liberalnega finančnega ministra! Če se nam enkrat posreči dobiti svojega poslanca, tedaj mu, predragi, naročimo, naj takim tirjatvam nikdar ne privoli. Državni stroški naj bi se zniževali, ne pa za take naprave, kakor zdaj na pr. za valuto neprimeroma povikševali! Zakaj je treba vojakom tri leta služiti? Zakaj brambovcem zdaj nalagati dveletno službo? Mi smo zvesti Avstrijanci ter ljubimo svojo domovino, a domovina naša se bo sovražnikov mogla le tedaj braniti, če bode ljudstvo premožno in zadovoljno!

Davki se povikšujejo za naprave, kakor je valuta! Ta uravnava denarja je ljudstvu blizu za tisoč milijonov na škodo in koristila bo le tistim, ki imajo denar! Kako pa je to vendar prišlo? Kako? Ves današnji rod je pozabil staro krščansko pravico ter išče vselej in povsod samo svoj prid! V Parizu stoji veliko poslopje, nekdaj cerkev sv. Genovefe, zdaj panteon, t. j. hram, kjer se slavé slavni možje. Na čelo tega poslopja so postavili skupino podob: v sredi ženska podoba, ki možem, od vseh stranij k njej hitečim, delí lovorike in spodaj je napis: domovina slavnim možem! Iz božjega hrama so naredili posvetno poslopje tudi pri nas, naj tudi tukaj spodkopavajo vero, kjer jim mogoče, in potem pa drvé vsi, pozabivši na svojega Boga, le za častjo in bogastvom. Vse dela le za svoj prid, za bližnjega pa se ne zmeni več nikdo! Da bo drugače, tirjajmo národne in verske šole, ne pozabimo nikdar na vernost. V višjih stanovih je nevernost pogasila ljubezen do delujočih ljudij, v delavcih pa je vzbudila divje sovraštvo do višjih, ki težko pričakuje maščevalnega dné. Da najdemo mir, najdemo zopet blagostanje, mora postati krščanska vera podlaga našega gospodarstva, Kristus naj zopet med nami kraljuje, da bo kedaj boljše! (Govor je žel burno pohvalo.)

Pri točki „slučajni nasveti“ se oglasi gosp. Treiber in pravi, da so začeli zdaj v šole, ki so obiskane od slovenskih otrók, upeljevati nemške národne pesmi, ktere so, kakor znano, precej pohujšljive. Bolj umazane reči so sicer iztrebili, pa če se otroci enkrat melodije naučijo, bodo pozneje že tudi za pravi tekst zvedeli. Govornik predlaga sledečo resolucijo:

„Shod zaupnih móž katoliško-političnega slovenskega društva protestuje zoper upeljavo nemško-národnih pesem v šole, ki so namenjene za slovenske otroke, in zahteva, naj se rajši uvedejo poštene slovenske národne pesmi.“

Resolucija je bila soglasno potrjena.

Gospod župnik Bayer: Ako hočete, naj bi mi duhovniki pri volitvah delovali, morate kterega slovenskega poslanca naprositi, da bo gospodom ministrom povedal, kako ravná koroški deželni predsednik g. baron Schmidt-Zabiérow z nami, in bi jih vprašal, ali ima naš gospod deželni predsednik res nalogo, se okrog po deželi voziti tudi zaradi tega, da se raznaša nad nami. On namreč vedno duhovnike, zlasti slovenske, svari in prosi, naj ostanejo mirni in naj sploh ne agitirajo pri volitvah, učiteljem pa agitacije ne zabranjuje, čeravno ima do učiteljev kot predsednik deželnega šolskega soveta več oblasti, kakor do duhovnikov. Tudi uradniki, državni in deželni, smejo voliti in agitirati kakor hočejo, teh predsednik nikoli ne svari, samo slovenske duhovnike ima vedno na muhi. Če se gg. ministrom to pové, morda bodo vendar gospoda predsednika poučili, da naj postopa bolj nepristransko, ker mora vendar vedeti, da si mi duhovniki od njega tudi ne damo jemati svojih pravic. Kar je njemu in drugim drago, je nam ljubo!

Gosp. farni oskrbnik Lenc predlaga, naj se izda imenik slovenskih krajev na Koroškem, in naj se na to dela, da se bodo smele matrike po slovensko voditi in imena s pravilnim slovenskim pravopisom pisati.

Predsednik g. Einspieler reče v sklepnem govoru, da mi ustajamo in da se nas naši nasprotniki bojijo, kakor so se ljudje v Jeruzalemu ustrašili, ko so ob uri Kristusove smrti mrliči iz grobov ustajali in se svojim sorodnikom prikazali. Pa pred našim ustajanjem se ni treba plašiti, kajti mi ne delamo nikomur v pogubo, temveč le človeštvu v prid in blagor.

Govornik se zahvali slednjič g. komisarju in gg. zborovalcem ter zaključi zborovanje, ki je trajalo nad tri ure, z živio-klici na svitlega cesarja. (Burni živio- in slava-klici so sledili temu pozivu.)

Slavnost Einspieler-Slomšekova

v Celovcu dné 24. vinotoka 1894.

„Naših prednikov vrlih častiti spomin je živelj národnega duha“

Anton Martin Slomšek, „Životopis“ str. 4.

Kako resnične so te besede našega apostola Antona Martina Slomšeka, najlepši dokaz nam je slavnost, ki se je vršila dné 24. vinotoka t. l. v Celovcu. Kar prirejajo v zadnjih letih koroški rodoljubi različne slavnosti v Celovcu, vidi se, da raste in se širi slovenski živelj od leta do leta. Prva slavnost se je vršila leta 1889. v dvorani rokodelskih pomočnikov, potem so se priredile tri slavnosti v prostorih pri „Sandwirtu“, lanska Leonova slavnost vršila se je že v največji dvorani, ki se nahaja v Celovcu, namreč v „Masslgartnu“. Letos pa se je pokazalo, da se je „živelj národnega duha“ na Koroškem že tako zelo okrepil, da je Slovencem tudi ta največja dvorana premajhna. Kajti edino, kar smo morali pri tej slavnosti obžalovati, je bilo to, da okoli 500 ljudij ni našlo zaželjenega prostora v dvorani in torej tudi ni povsem moglo slišati navdušenih govorov in prelepega petja. Drugih 500 ali še več je moralo ves čas stati v največi gnječi, dasi je bila gostilničarka pripravila nad 1300 stolov, ker je bilo udeležencev gotovo nad 2000 na številu. Slavnostni reditelji so jako obžalovali, da niso mogli spraviti vseh udeležencev v dvorano ter jim ponuditi sedežev, a vsi, med njimi je bilo tudi mnogo odličnih tujih gostov, — naj se tolažijo s tem, da je to veselo znamenje, kako se krepi, kako narašča slovenski živelj na Koroškem.

Po tem uvodu, iz kterega vsakdo lahko izprevidi, kako velikanska je bila udeležba, hočemo opisati slavnost samo. Točno ob 7. uri zvečer je začela v izredno lepo z zastavami in zelenjem bogato okrašeni, čarobno razsvitljeni in do zadnjega kotiča napolnjeni dvorani svirati godba Celovške „Kärntner National-Kapelle“, ki je med 11 komadi svirala tudi več slovanskih skladeb, kar je naredilo najboljši utis. Ko so se igrale nektere znane slovenske pesni, bilo je občinstvo tako navdušeno, da je pelo z godbo, in to pri pesmih „Naprej zastava slave“ in „Duh slovenski“ stojéč. — Ko je predsednik slavnostnega odbora, č. g. Gregor Einspieler, pozdravil vse častite goste iz Štajerske, Goriške in Kranjske in druge udeležence, ki so prihiteli iz vseh krajev slovenske koroške dežele, zlasti vrle Zilane in Zilanke v národni noši, da slavijo spomin slavnih dveh móž, kterim se imajo koroški Slovenci zahvaliti, da še živijo, nastopili so, pozdravljeni z burnim ploskanjem in živio-klici, vrli „Liraši“ in izvrstno peli krasni moški zbor Volaričev „Novinci“. Ko so odpeli z veliko točnostjo Hudovernikovo „Našo zvezdo“, pri kteri se je baritonist posebno odlikoval, poklonil je podpredsednik društva, gospod Vekoslav Legat, s primernim ogovorom, vrli „Liri“ v spomin na koroške Slovence prekrasno srebrno čašo, na ktere pokrovu je izrezljana lira, in ki nosi napis: „Koroški Slovenci“ na eni, in „»Liri« v spomin na Celovec dné 24. okt. 1894“ na drugi strani. Izročila je čašo predsedniku „Lire“, č. g. Vek. Vremšaku, gospica Legatova, njena sestričina pa, gospica Alb. Waide, je okrasila med tem vse gospode pevce s prelepimi šopki. Ginjen se je zahvalil gospod predsednik „Lire“ za ta prelepi spomin, ki je gotovo iznenadil vse „Liraše“. Nato je govoril gospod stud. iur. Zwitter, Slovenec iz Žilske doline, prekrasni prolog, kterega je zložil g. stud. iur. Eller, Slovenec iz Beljaške okolice, nalašč za to slavnost. Obema mladima gospodoma izrekel je gospod predsednik slavnostnega odbora najprisrčnejšo zahvalo, na kar ju je navdušeno pozdravilo vse občinstvo. Ker je gospod, ki je bil naprošen govoriti slavnostni govor, nenadoma obolel, prevzel je slučajno navzočni gost, čast. g. Anton Žlogar, župnik v Kranjski Gori, v zadnjem trenutku slavnostni govor in v njem prelepo proslavljal zasluge Antona Martina Slomšeka in Andreja Einspielerja, ki sta v našem stoletju storila za Slovence ravno toliko, kakor sveta apostola Mohor in Fortunat v prvem in sveta brata Ciril in Metod v devetem stoletju. Omenivši, kako je molil Mojzes za svoje ljudstvo, in kako so mu morali podpirati roki, da mu nista upešali v molitvi, izpodbujal je častite gospode duhovnike, naj tudi oni vsak dan molijo pri sveti maši za národ slovenski, kakor sta molila in gotovo še dandanes molita zá-nj Slomšek in Einspieler; slovenskemu ljudstvu pa je polagal na srce, naj se trdno oklene duhovnikov in drugih voditeljev in jih naj podpira, kakor so Izraelci podpirali Mojzesa. — Nadalje so peli gospodje pevci pesni „Oblačku“, čveterospev dr. Gust. Ipavica, Vilharjev moški zbor „Slovenac i Hrvat“, in Hajdrihova moška zbora „Hercegovska“ in „Sirota“. Vse te pesmi so peli tako čutno in mlo, pa tudi tako točno in dovršeno, da smo občudovali ne le njih prelepe glasove, ampak tudi njih izvrstno izvežbanost, kar dela vso čast društvu in njegovemu spretnemu in muzikalično izobraženemu pevovodji, gosp. Fr. Steletu. Pri pesni „Sirota“, ki se je morala ponavljati, pela je altov samospev gospa Lendovšekova. Ista gospa je pela tudi Nedvedovi pesni „Ljubici“ in „Pogled v nedolžno okó“. Ta rodoljubkinja je sicer že znana koroškemu slovenskemu občinstvu kot izvrstna pevka, a pri tej slavnosti je s svojim milodonečim glasom poslušalke in poslušalce tako očarala, da je omenjenima pesnima še morala dodati Gerbičevo „Svojemu čolniču“. Spremljala je pesni na klavirju jako spretno vrla gospica Legatova. Jako je ugajalo tudi tamburanje vrlih Lirašev, zlasti ker je ta glasba Koroščem skoro še popolno neznana. Mnogo smeha pa sta provzročila šaljiva prizora „Trije nosovi“ in

„Žabja kantata“. Po dovršenem vsporedu so nas gostje iz Štajerske — med njimi prečastiti gosp. kanonik Hajšek — večinoma zapustili. Tudi udeleženci iz spodnjih krajev koroških so se odpeljali s polnočnim vlakom, ostalo občinstvo pa se je posedlo na okrog tako, da so bili tudi še v tem času vsi gostilnični prostori polni in nikdo ni več mislil na dom, kajti vse je bilo navdušeno in veselo. Pevci razdelili so se v razne družbe ter z brhkimi Zilankami in krepkimi Zilani veselo prepevali po večini národu našemu znane in priljubljene domače pesmi. Zadnji gosti zapuščali so veselične prostore še le proti jutru, vsak posameznik pa, ki je imel priliko, udeležiti se te sijajne slavnosti, je vzel gotovo seboj najboljše utise, kajti preverjeni smo, da bode ta slavnost vsem udeležencem ostala še dolgo časa v najprijetnejšem spominu. Bog in národ! — Tega poročila ne moremo končati, da bi ne izrekli najprisrčnejše zahvale gosp. Vek. Legatu, ki je pri tej priložnosti mnogo, mnogo žrtvoval in se trudil, da se je sijajno pokazal velikanski napredek národne zavesti in národnega ponosa med koroškimi Slovenci.

* * *

Slavnostni odbor prejel je naslednje brzojavne pozdrave:

Ljubljana. Slava Slomšeku i Einspielerju, prvim probuditeljem slovenske sviesti u bratskoj nam Koruškoj. Živili sviestni slovenski rodoljubi! — Hrvati v Ljubljani.

Ljubljana. Slomšeku in Einspielerju, ustanoviteljema „družbe sv. Mohorja“: „Slava!“ — Slovenska Matica.

Ljubljana. Prisrčni pozdrav rodoljubnim častilcem nepozabnih slavnih mož Einspielerja in Slomšeka. — Čitalnica Ljubljanska.

Ljubljana. Zborujočim rodoljubom slovenskim in vsem slaviteljem Slomšek-Einspielerjevega spomina naš najiskrenejši pozdrav! Dal Bog svoj blagoslov delu koroških rodoljubov, ktero podpirati hoté in morajo vsi Slovenci, da se neprikrajšana ohrani slovenska zemlja in na njej svojo srečo zadobé tudi naši vrli koroški bratje! — Dr. Bleiweis-Trsteniški, dr. Ivan Tavčar, dr. Kušar, dr. Danilo Majaron, dr. Triller.

Ljubljana. Zbranim častilcem Einspieler-Slomšekovim navdušeni: Slava! Bog blagoslovi vaše národno delo! — Odbor Šentjakobsko-Trnovske ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda.

Ljubljana. Zvezdi vodnici duhovnemu boju bodita vsem Slovencem Slomšek in Einspieler. Njuno prepričanje prešinjaj vse. — Jeran, Krek, Mihalič, Mrak, Oblak, Žitnik.

Ljubljana. Prav za gotovo sem bil namenjen udeležiti se vaše slavnosti; a razmere so mi to zaprečile. Vsem udeležencem iskreni pozdrav! Slava velikanom našim: Slomšeku in Einspielerju ter njunim častilcem! Živeli! Vstrajajmo pri delu za národ in ne udajmo se! — Ivan Hribar.

Ljubljana. Vstrajnim v delu,
Srčnim v boju
Za národa sveto stvar,
Kliče iskreni: Na zdar!
Ljubljanski Sokol.

Ljubljana. Srčno pozdravljaje današnji shod in slavnost kot nov dokaz slovensko-koroške prebujenosti, kličemo v imenu slovenske vzajemnosti: Naprej! — „Slovenski Narod.“

Ljubljana. Kar sta sveta brata Ciril in Metod bila vsem Slovanom, sta Slomšek in Einspieler zatiranim Slovencem, probuditelja, rešitelja in vodnika. Slava nju spominu! — Dr. Vošnjak.

Ljubljana. Slava buditeljem slovenske zavesti v Korotanu. Duh Slomšekov in Einspielerjev navdušuj vse Slovence v borbi za napredek, dom in svobodo! — Arko, Hauptman, Lavrenčič, Zagorjan in drugi.

Ljubljana. Ker sem zadržan, osobno udeležiti se vaše slavnosti, kličem vsem častilcem zaslužnih naših mož Slomšeka in Einspielerja: Slava! Katoliško-političnemu in gospodarskemu društvu pa želim pod praporom Slomšek-Einspielerjevim konečno zmago. Živeli neupogljivi koroški Slovenci! Srčni pozdrav! — Ivan Vrhovnik, župnik trnovski.

Ljubljana. Zadržan biti med vami, kličem častilcem Einspielerja in Slomšeka gromoviti: Živeli! Živio slovenski Korotan! — Josip Nolli.

Ljubljana. Krepek pozdrav vrlim koroškim národnim boriteljem. Naprej zastava slave! — Peter Strel.

Ljubljana. Gromovit „živio“ vsem na shodu zbranim! Živeli koroški Slovenci! — Fran Mally.

Cerklje. Vsem odločnim in neupogljivim Slovencem Koroške: Srčni pozdrav in slava! Bog živi vse častilce prvoboriteljev Einspielerja in Slomšeka, ki imata za národ naš nevenljivih zaslug! Ne udajmo se! — Jakob Hočevar, mag. farmac.

Kamnik. Pozdravljam svoje drage rojake. Andrejev duh čuvaj domoljubno delo ter blagoslovi preporod mile koroške domovine. — Dr. Kraut.

Kostanjevica. Čez hrib in dol navdušena slava junaškima vojnikoma Slomšeku in Einspielerju ter njih čestiteljem. — Bralno društvo v Kostanjevici.

Kostanjevica. Národ, kteri ima in slavi take može, kakor sta bila Slomšek in Einspieler, ne more nikdar propasti. Slava koroškim Slovencem! — Notar Hudovernik, Janko Hudovernik, Oblak.

Kranj. V geniju obeh vodnikov z vami v duhu združeni, kličemo vam: Vztrajajte! Národ slovenski je za vami! — Čitalnica.

Kranj. Odmevaj gora in plan:
Že vstaja naš Korotan!
Florijan Pavšler, Kokalj.

Litija. Slava Andreja Einspielerja in Martina Slomšeka spominu! Naj obrodi seme, ki sta ga sejala, Slovencem stoteri sad! Slava nju častilcem, zbranim na shodu zaupnih mož in pri slavnosti. — Luka Svetec, c. k. notar.

Lukovica. Želeča, da oživita shod in slavnost národni ponos in vstrajnost, kličeva zbranim: Živeli! — Dr. Štefan Kraut, Janko Kersnik.

Mokronog. Nepozabnima apostoloma naše národnosti, uzornima svečenikoma Slomšeku in Einspielerju večna slava! Živeli nju slavitelji! — Bralno društvo v Mokronogu.

Rudolfovo. Večna slava preslavnima buditeljema slovenskega národa, Einspielerju in Slomšeku! Živeli njih častilci! — Národna društva Novomeška.

Tržič. Radostno pozdravljamo shod zaupnih mož in slavnost Slomšek-Einspielerjevo. Živeli! — Bralno društvo v Tržiču.

Šiška pri Ljubljani. Einspieler-Slomšekova slavnost je dveh svetnikov praznik za slovenski rod. Trikratna slava njima, ki sta častenje zaslužila! A čast in slava tudi tistim, ki te slavne može častijo! Živeli! — Za Šišensko čitalnico: Fr. Drenik.

Zagorje. Priprostega ali učenega, ubožnega ali premožnega, vsakega posameznika je dolžnost, braniti svojo last in svoj slovenski národ. Slava Einspielerju in Slomšeku! Živeli slovenski možje, koroški korenjaki in vse zavedne Slovenke! Bodite vstrajni in trdni, kakor skala, in pokažite nasprotnikom, da Slovan gre na dan! — Zagorski Sokol.

Dunaj. Zadržana, udeležiti se osobno shoda in slavnosti, pošiljava srčne pozdrave, in želeč uspešne organizacije, da dobite zastopnike iz svoje srede, kličeva: Živela slovenska Koroška! — Dr. Ferjančič, dr. Gregorec.

Dunaj. Einspieler, Slomšek, večna vama slava! Živeli njih častilci! — Slovenija.

Gradec. Slava národu, ki časti svoje zaslužne može! Živili! — Društvo Triglav.

Gradec. Vzbuditeljema in boriteljema za národne pravice, stvoriteljema družbe sv. Mohorja, prezaslužnemu slovenskemu škofu Slomšeku in voditelju koroških Slovencev monsign. Andreju Einspielerju večen in blag spomin, slaviteljem pa iskren pozdrav. — Oče Hrašovec.

Celje. V duhu skupaj z vami slaveč spomin Slomšeka in Einspielerja, teh nepozabnih buditeljev slovenskega Korotana, veselimo se, kako lepo je vsklilo seme, ktero sta zasejala; kako krepko raste in napreduje slovensko-národna zavest v staroslavnem našem Korotanu. Slovenski Korošci, ne strašite se svojih nasprotnikov in njihovega žuganja; vedite, da imate v pravičnem boju za verske in národne pravice za seboj ves slovenski národ in vse druge Slovane, kteri ne bodo pustili, da bi vas še dalje zatirali nasprotniki vaših pravic. Bog ohrani slovenski Korotan! Slava zbranim! Živeli njegovi prvoboritelji! — Mihael Vošnjak, Fr. Ogradi, Lovro Baš, dr. Friderik Babnik, dr. Alojz Brenčič, dr. Iv. Dečko, Julij Detiček, dr. Filipič, dr. Juro Hrašovec, dr. Josip Sernec, dr. Josip Vrečko, dr. Jos. Kolšek, dr. Ivan Glaser, dr. Fran Majer, Fran Irgl, Drag. Hribar, Janko Vavken, Oto Videc, Fran Lončar, dr. Radoslav Pipuš, Srečko Magolič, Anton Kolenc, dr. Fran Mohorič, Andrej Perc.

Celje. Branimo, kakor levi našo zemljo in jezik. Pri hudem boju mora biti zmaga naša! Ne udajmo se! Pokažimo nasprotniku, da hočemo na lastni zemlji biti gospodarji in ne sužnji. Najlepše častili bodemo prvoboritelja Slomšeka in Einspielerja, ako bodemo po njunih naukih ostali verni rodoljubi. Bog vodi naš mili in čvrsti národ! Živeli zbrani Slovenci! — Dr. Juro Hrašovec.

Celje. Da slovensk je Korotan,
Kaže naj današnji dan,
Kajti tud' sovražna sila,
Slovencev ne bode uklonila.
Celjski národni obrtniki.

Celje. Slava ustanoviteljema družbe sv. Mohorja! Slava zbranim njihovim častilcem! — Celjska čitalnica.

Mozirje. Prebuditeljema Slovencev, neumrljivemu Slomšeku in Einspielerju, ter danes zbranim čestiteljem njihovim trikratna slava! — Čitalnica Mozirska, Savinjski Sokol, Planinska podružnica.

Mozirje. Slomšekov in Einspielerjev duh naj prešinja, naj oživlja vse slovenske rodoljube, da bodo vsikdar složni in neustrašljivi stali na braniku svetih národnih pravic. Slava odločnim in neutrudnim rodoljubom na Koroškem! Slava vrlim častilcem in častilkam dveh najodličnejših sinov zemlje slovenske, Slomšeka in Einspielerja! — Občina trg Mozirje, župan Fr. Goričar.

Ptuj. Probuditeljem tužne nam Koroške in vsem v proslavo Andreja Einspielerja in Slomšeka zbranim častilcem kliče: Slava, večna slava! Naprej! — Národna čitalnica v Ptuju. (Je bila zastopana tudi še po posebnem odposlancu.)

Ptuj. Obir, Peca in Dobrač spominjajo naj vas, bratje mili, da stojite vedno in neomahljivo na braniku za národa svetinje pod geslom: vse za vero, dom, cesarja. — Serajnik, Paher.

Ptuj. Zadavite zmaja ljutega, ki hoče naši slovenski materi trgati iz prs srce. — Sattler, Munda.

Radgona. Želeč obilo uspehov, kličemo slava Slomšeku in Einspielerju ter njihovim častilcem. — Gornjeradgonski rojaki.

Šoštanj. Prešinjaj duh Slomšekov in Einspielerjev nas vse za složno národno delo, brez izjeme rojenja in stanú. Vsak stori svojo dolžnost, za národ, vero in Avstrijo! Naprej za našo staro pravdo! Bog in národ! — Ant. Aškerc, Govedič, Kačič, Vošnjak, Prajšter, Gostinčar, Petek, Logar, Doran, Goričan.

Šoštanj. Slava vrlim Korotanom! Slava našima velikanoma, Slomšeku in Einspielerju! Slava, slava na vse večne dni! — Čitalnica Šaleška.

Šmarije na Štajerskem. Iz rojstnega okraja proslavljenega Slomšeka zaori slava izbornim buditeljem in boriteljem tužnega Korotana! Mi vstajamo in vas je strah! Bog in národ! — Čitalnica Šmarijska.

Velenje. Na podlagi od slovanskih bratov Cirila in Metoda sprejete svete vere, upaj in delaj vsak zaveden Slovenec za častni národni obstanek. Vsak ljubi národnega brata, ne gledéč na rojstvo ali stan, in brani složno svojo vero, jezik in zadnjo pêd svete slovenske zemlje. Bog in národ! — Ant. Aškerc, Ježovnik, Skubic, Logar, Doran, Skaza.

Trst. Za národna prava neustrašeno naprej, dragi Korotanci! Utrjuj vas uzorni značaj nocoj proslavljenih pokojnikov! Slava vam! — Uredništvo Slovanskega Sveta.

Trst. Vam, ki bijete ob severnih mejah Slovenstva ravno tako težek boj proti brezobzirnemu nasprotniku, kakor mi na jugu, kličemo o današnji slavnosti krepek: Ne udajte se! Vaša in naša zmaga bode zmaga pravice nad večstoletno krivico! Národi ne zginejo, dokler jim jezik živi! Živeli neustrašeni slovenski borilci starodavnega Korotana! Živelo bratsko koroško politično društvo! — »Edinost« v Trstu.

Trst. Z živim zanimanjem zasledujemo vaš lepi napredek in se radujemo vaše slavnosti. „Živeli koroški Slovenci!“ kliče danes — Tržaška »Slovanska čitalnica«.

Trst. Slaviteljem spomina Slomšekovega in Einspielerjevega kliče krepek: „Na zdar!“ — Tržaški Sokol.

Trst. Sprejmite od Slovencev na južni meji prisrčna voščila k današnjemu častnemu dnevu in polno priznanje na vašem trudapolnem delovanju. Slomšek in Einspieler pokazala sta Koroščem pravo pot. Národ je vstal in bode živel. Naprej zastava Slave! Mi smo z vami! — Tržaški Slovenci.

Bolec. Pozdrav in Na zdar vam korenjakom v borbi za patrijotično sveto stvar. Slomšekov in Einspielerjev duh naj nas vedno vodi po pravi poti do konečne zmage. Gromovit „živio“ zbranim častilcem in neustrašljivim koroškim Slovencem. Ne udajmo se! — Čitalnica Bolska.

Bjelina. Pridružujem se u duhu proslavljenju probuditeljem slovenskog národa koruškoga. Slava njima! — Luka Traj.

* * *

Došla sta slavljencem v pozdrav tudi naslednja dopisa:

Prečastita družba!

Tudi 76 in 80 let stara podpisanca sva v duhu z vami in vas najiskrenejše pozdravljava. Želeča, da bi složno delovali in da bi tudi pri nas na Kranjskem že enkrat prenehal ta ostudni strankarski boj med Slovenci. Naj bi vsi rodoljubi, mladi in stari, složno in požrtvovalno na to delali, da se popolnoma izvede ravnopravnost tudi za nas Slovence, za kar se borujemo z malo vrednim vspehom že od leta 1848. Slava, trikratna slava Andrej Einspielerjevemu spominu, blagemu možu in neprecenljivemu bojevniku za národnost slovensko. S kakšnim veseljem smo čitali njegove poučljive in budilne dopise, ki jih je pisal pod imenom „Svečan“ že v burnih letih 1848 in 1849. Večna slava tudi spominu blagega slovenskega škofa, dobrotnika našemu slovenskemu národu, A. M. Slomšeka in vsem udeležencem, ki so prišli slavit ta naša

velika slovenska moža. Bog z nami! Vse za vero, dom in cesarja!

V Kropi na Gorenjskem, dné 22. vin. 1894.

Matija Zupan. Janez Zupan.

Slavno občinstvo! Dragi rojaki!

„Ojači se, bedník, a ne krívi pod udarom!“ Tako poje velik ruski pesnik svojemu národu v bridko minuto. A drugi njegov sobrat, kak li nadaljuje žalostno pesem? „Krepost in silo daje borba, pa tudi duh vzvišuje ona . . .“

Nekoliko grenka tolažba, ktero vam pošilja iz srca slovanske Rusije na kraj slovenskega Korotana vaš rojak, prenapolnjen k vam gorečega sočutja. Žalostne besede; pa v globokem jim smislu i pomenu glasno priča „življenja pot“ vaših današnjih slavljenikov.

Vsa delavnost prevzvišenega vladike-rodoljuba govori slovenskemu národu:

„Trden bod', uboga para!
Ne gani se od udara . . .“

Vsa delavnost neustrašnega pastirja-domoljuba svedoči slovenskemu potomstvu, da:

„Borba krépi, daje silo
I vzvišuje duh, srcé . . .“

Kako sveto hranijo Slovenci svète svojih buditeljev, kaže neumorna borba, ktero boré za svoj obstanek poslednjih 20 let; kažeta posebno slovenski Štajer in Korotan; kajti zbrala sta danes vse svoje odlične domorodce in domorodkinje pod praporom z zlatim napisom:

„Za pravico i resnico trdno stati
Hoč'mo tudi mi, da bode Slava naša mati.“

Slava Slomšeku, slava Einspielerju, slava vam, zbravšim se okoli duhovnega ognjišča vseh Slovencev, v stolici družbe sv. Mohorja, ktera pač prelepo dokazuje, da „so njuna dela rodovita“.

Vse z Bogom za milo domovino!

V Kalugi na Ruskem, dné 4. vin. 1894.

Fr. Solčavski.

Dopisi prijateljev.

Iz Podjunske doline. (O cerkveni glasbi.) Po drugih deželah se mnogo piše o cerkveni glasbi, le pri nas je o tem predmetu vse tiho, to je dokaz, da je pri nas cerkvena glasba v slabem stanu. Tako je v resnici; med tem ko vse napreduje in se boljša, hira in propada pri nas cerkvena glasba, orgljanje in petje. Nihče si ne upa, da bi povzdignil zastavo sv. Cecilije, kakor je to na Nemškem storil slavni Witt. Po vseh škofijah se nahajajo Cecilijanske družbe in šole, ali bomo Korošci v tem oziru vedno spali? Letos se po izobraženem katoliškem svetu praznuje tristoletnica slavnega skladatelja Palestrini-ja, ki je bil rojen leta 1526. in je umrl leta 1594. Ta glasbeni velikan je pri nas komaj znan po imenu, malo ali nič pa po delih. Kdor ne pozna njegovih krasnih in veličastnih skladeb, naj nikar ne govori vmes, kjer je govor o cerkveni glasbi. Da smo pa tako malo izvedeni v cerkveni glasbi, krivo je to, ker nemamo strokovnega zavoda. Kakošna pa je izobrazba naših organistov? Vsak rokodelec, ki hoče kaj znati, mora se tri do štiri leta učiti pri veščem mojstru; koliko časa se pa učijo organisti? Komaj kake tri mesece, in še to ne vselej pri izurjenem veščaku! V Krški škofiji je 24 dekanij; pa če bi vse organiste skupaj sklical, bi lahko na prste ene roke naštel tiste, ki imajo popolno zmožnost za orgljanje in petje po cerkvenih določbah. Malo kje v naši škofiji se orglja in poje, kakor bi bilo dostojno Božje službe; o Cecilijanskem petju pa sploh ni duha ne sluha. Tako orgljanje, ki bolj pete na kviško privzdiguje, nego srca, je cerkve nevredno. Marsikteri orgljavec se hoče še s tem kmetom prikupiti, da o velikih godovih kako veselo koračnico zaigra. Ljudje pa pravijo: „Té pa zna, té! Ko bi ne bilo v cerkvi, bi človek kar rajati (plesati) začel.“ Resen organist in strokovnjak v cerkveni glasbi moral bi se take hvale sramovati! Da se te žalostne nedostatnosti vsaj nekoliko zboljšajo, priporočam organistom dve knjižici: „Cerkvena glasba, kakošna je in kakošna bi morala biti. Spisal P. Hugolin Satner“, in „Najimenitnejše cerkvene določbe o katoliški cerkveni glasbi. Sestavil Ign. Mitterer, prošt in stolni kapelnik na tirolski Bistrici (Brixen), poslovenil A. Dolinar.“ Obe knjižici ste na prodaj pri Cecilijanski družbi v Ljubljani. Posebno pa še priporočam mesečni list „Cerkveni glasbenik“, ki stane samo 2 gold. na leto. Kdor more, naj gre za nekaj časa na Cecilijansko glasbeno šolo v Ljubljano; ta šola je nam najbližja in najbolj po ceni. Slednjič pa bi bilo najboljše, ko bi mi v naši škofiji ustanovili Cecilijansko društvo. Cecilijanec H.

Jezerski Vrh. (Vojaki gredó.) Minulo je ravno mesec dnij, kar so peljali nekteri topničarski častniki s 143 možmi 8 topov ali kanonov iz Kranjske skozi Jezersko dolino na Koroško. Pod Jezerskim Vrhom so nočevali. Drugega dné vprežejo pred vsak top po štiri pare konjev, in vso brezposleno moštvo je moralo še poriniti, da so spravili „štuke“ na Vrh. Ko so prišli na kap — to je ono mesto, kjer se voda loči proti Dravi ali proti Savi — ustrelili so v pozdrav dvakrat pred se proti Koroški, in še v slovó dvakrat za se proti Kranjski. Taka slovesnost se godi sicer na meji, ker pa v Kokri temu ni pravega prostora in odmeva, zato so pokali tukaj med nami. Takega strela menda že od francoskih vojsk tukaj ni bilo slišati. Grmelo je močno preko sivih skal naše Kočne.

Od Jezera. (Naš strmi Vrh.) Da bi se preložila cesta čez strmi Jezerski Vrh v bolj zložno črto, to se je že mnogo in pogosto tirjalo. Naš poslanec č. g. Muri je rekel nekdaj v deželnem zboro: Cesta čez Jezerski Vrh je tako strmo napeljana, da cestni kamen ali „šoder“ ne obleži, kedar se vsuje z voza na tla, temuč sam kolavšta v dolino. Smejali so se sicer drugi poslanci, ceste predelovati pa niso privolili. Znabiti več izdá potovanje topničarjev čez ta hrib, o kterem se zgoraj poroča. Navzoči polkovnik je takrat povedal, da se Jezerski Vrh ne more priporočati za prevažanje topov. Znabiti pripomore ta izkušnja, da se preloži cesta v ravnejšo progo. Mogoče bi bilo pa tudi to, da kedaj prevrtajo Jezerski Vrh za železno cesto, ki se že namerava in meri do Železne Kaple.

Iz Črne. (Občni zbor naše podružnice sv. Cirila in Metoda) je bil prav dobro obiskan. Gospod Rozman iz Dravograda nam je v lepih besedah razložil, zakaj se moramo poganjati za versko in slovensko šolo. Gospod Kandut iz Šmihela pa je prav jedernato govoril o namenu in delovanju družbe sv. Cirila in Metoda. Slednjič je g. Rozman še enkrat za besedo poprijel in kazal na potrebo národnega ponosa, ki nam je orožje zoper oholost nasprotnikov. Pevsko društvo „Gorotan“ nas je zabavalo z milim slovenskim petjem. Ljudstvo je bilo prav navdušeno za našo stvar. Srčno zahvalimo gg. govornike in pevce za njih rodoljubni trud. Na svidenje!

Iz Prevalj. (Delavsko zborovanje.) Na god sv. Uršule je bil tukaj delavski shod. Prišla sta dva slovenska gospoda iz Celovca in priporočala ustanovo nepolitičnega delavskega podpornega društva za Prevalje, Guštanj, Lješo in Mežico. Udeležba je bila ogromna. Kakih 700 delavcev se je zbralo, da jih polovica ni mogla v dvorano. Za vladnega komisarja je bil sam g. okr. glavar Kolenc. Prisotni so bili tudi nekteri socijalni demokrati, pa ostali so mirni. Govori katoliških govornikov so bili sprejeti z veliko pohvalo. Čez en mesec se bo društvo ustanovilo. Da se to ni precej zgodilo, ima v tem uzrok, ker se je hotelo delavcem časa pustiti, da se pogovorijo, ktere može bi izvolili v odbor. Da se bodo smeli pa napravljati tudi politiški shodi v katoliškem smislu, ukrenilo se je, da se bodo nekteri delavci upisali še posebej v Celovško katoliško-ljudsko društvo. Zanimanje za novo društvo je veliko.

Iz Vogrč. (Letina. — Gostilnica.) Letina je pri nas sploh dobra, tudi hajde bomo letos pridelali, ako Bog dá, da jo srečno pod streho spravimo, da bomo imeli spet okusnih žganjcev, kterih smo en par let sèm že pogrešali. Pa kaj pomaga, ko so žitne cene tako nizke, da se skoraj delo ne izplača; kmet je pač revež: ako je letina slaba, nič nema kaj prodati, ako je pa letina dobra, pa njegovi pridelki nemajo cene. Kakor se je že večkrat povdarjalo, kmet je v rokah obrezanih in neobrezanih prekupcev. Kako bi se dalo temu pomagati, naj bi osebe, ktere so na takih merodajnih mestih, nekoliko prevdarjale. Dovolite, da omenim še neko važno zadevo v našej soseski. Od kar ljudje pomnijo, ste bili pri nas dve oštariji, zdaj pa hoče neka privandrana oseba vse na se potegniti, in tej imenovani osebi mrzi vse, kar je slovenskega, samo slovenski groši bi bili pa dobri! Res čudna je škodoželjnost, po drugi strani pa dobičkaželjnost nekterih ljudij. Moramo ja vsi živeti! Po nepotrebnem se delajo tukaj ovire mlademu gospodarju in gostilničarju. Jaz nisem za to, da bi bila vsaka druga hiša gostilna, kakor je žalibog po nekterih trgih in mestecih na Slovenskem, pa tukaj naj ostane, kakor je nekdaj bilo, kajti boljši je za ljudi, da ste dve gostilni, ko pa ena sama, kar je tudi želja farmanov; nekoliko konkurence nič ne škodi! Upamo, da se bo občina Blato za to potegnila.

Iz Pulja. (Samomor. — O vojaškem stanu.) Tukaj v Pulji ali Poli se je nedavno ustrelil podčastnik Jožef Mader. Zakaj je nesrečnik to storil in morda poleg življenja svojo dušo pogubil, nam vojakom ni prav znano. Eni mislijo, da zavolj vojaščine, drugi spet, da zavolj zaljubljenih norčij. Če se je ustrelil zavoljo teže vojaškega stanú, bilo je tudi nespametno. Naš stan je res ojster in težaven, pa pomislimo, da so morali naši predniki še več trpeti. Mi služimo le tri leta, prej so pa služili po 8, po 12 in celó po 20 let, so bili tudi pogosto tepeni, pa so še zdravi nazaj prišli. Vojaška služba je marsikomu v korist. Kmetski mladenič se pri vojakih marsičesa nauči, brati, pisati, dostojnega obnašanja, on spoznava ljudi, vidi dosti svetá, tudi tujih jezikov se more naučiti; če je priden in ukaželjen, postane iz hlapca gospod, namreč podčastnik, ki ima pozneje pravico do cesarske službe in pokojnine. Tukaj v Pulji čujem govoriti laško, furlansko, hrvatsko, slovensko, nemško, madjarsko in češko. Bog živi Slovence!

Iz Ljubljane. (Družbi sv. Cirila in Metoda) so od 15. vel. srpana do 15. t. l. darovali: Gosp. Katinka Verbajs iz Litije lepo zbirko koristnih knjig; vzgledno delavna ženska podružnica v Št. Jurju na južni železnici po blagajničarici g. Tončiki Kavčičevi 100 gld.; vrlo se razcvitajoča moška podružnica v Kamniku po g. blagajniku J. Milohnoja 100 gld. kot prebitek veselice z dné 2. sept. t. l. s prošnjo, da postane pokroviteljica; „Delavsko bralno društvo“ v Idriji ob slavnosti desetletnice nabranih 42 kron 36 vin. po tamošnji naši delavni moški podružnici; bl. gosp. Marija Gruntarjeva v Ribnici 36 kron nabranih ob raznih prilikah med tamošnjimi rodoljubi; sl. posojilnica v Gorenji Radgoni 10 gld. 97 kr.; čč. gg. duhovniki zbrani pri dekanijski vizitaciji v Slovenjem Gradcu 10 gld. na besedo preč. g. dekana dr. Šuca; vrli gostje na primici č. g. Ernesta Trstenjaka pri sv. Barbari pri Vurbergu po č. g. bogoslovcu F. Gomilšeku 9 gld. 40 kr.; vrli gostje na primiciji č. g. patra Severina v Radenicih 8 gld. 12 kr. po Mariborski možki podružnici; vesela národna družba v Selcih 7 gld. 50 kr., ki jih je nabrala gdč. Anka Šlibar-jeva, poslal pa g. A. Dermota iz Železnikov; družbeno „Omizje“ v Mozirji zopet 5 gld. z željo, da bi delovali v slogi za slovenski národ, in dijaki na novi maši č. g. Alojzija Rožmana v Krapji pri Ljutomeru po g. Fr. Ciriljevem 3 krone. — Zopet se z novim šolskim letom poučuje na naših zavodih nad 1000 slovenskih otrok, ki bi se potujčili, da jih ni vzela v svoje varstvo naša družba. Bog nam nakloni pa tudi nad 1000 dobrotnikov, posnemovalcev vrlih rodoljubov, kterih imena s hvaležnim srcem danes objavljamo. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Iz Ljubljane. (Mestna hranilnica Ljubljanska.) To hranilnico (šparkaso) ustanovila je mestna občina Ljubljanska in je prevzela za njo vse poroštvo. Mestna hranilnica Ljubljanska posluje že čez pet let. Ulog si je nabrala do sedaj čez tri milijone goldinarjev. Na posestva pa je posodila že nad dva milijona goldinarjev. Uloge obrestuje po 4%. Kaj pa je uzrok, da mestna hranilnica Ljubljanska tako lepo napreduje? Prvič to, da je v slovenskih rokah in vsi Slovenci imajo vanjo zaupanje; drugič pa to, ker je to hranilnico ustanovilo mesto Ljubljana, ktero je porok za vse pri mestni hranilnici vložene denarje ne le z vsem svojim premoženjem, ampak tudi z vso davčno močjo. Druge hranilnice, na pr. privatna društva, ki si nabirajo za izgube rezervni zaklad, drugega poroštva ne dajejo vlagateljem. Mestna hranilnica si tudi nabira rezervni zaklad, ali poleg tega je za vse izgube tudi porok in plačnik mesto Ljubljansko. Kdor tedaj vloži svoje denarje v mestno hranilnico Ljubljansko, temu se ni nikoli bati, da bi kaj izgubil. Ker imamo torej Slovenci svojo veliko hranilnico, pričakovati je od vseh onih rodoljubov, ki so v srečnem položaju, da imajo obilo denarja, da vlagajo svoj denar pri mestni hranilnici Ljubljanski, po načelu: „Svoji k svojim!“ Posojuje se na posestva po $4^1/_2$% za celo leto. Obresti se plačujejo vsakega pol leta, z njimi pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo ravno 5 od sto izposojenega kapitala, tako da poplača dolžnik polagoma ves dolg v teku 51 let. Kdor hoče kaj več zvedeti, posebno kdor plačuje previsoke obresti, oglasi naj se v mestni hranilnici Ljubljanski, v hiši poleg rotovža.

Iz Ribnice na Pohorju. (Fara povečana.) O čemur sem že poročal v „Miru“, uresničilo se je; naša fara se je dné 1. vel. srpana t. l. povečala za 10 posestnikov ali 24 hišnih številk in za 220 duš. Dotična prošnja bivših faranov Št. Lovrenške župnije je obkrožila dolgo pot od knezoškofijstva k namestniji in celó do ministerstva za uk in bogočastje ter bila naposled ugodno rešena in tako že dolgo gojena želja prebivalcev občine Lehen izpolnjena. Samo po sebi se razume, da smo ta važni dogodek tudi slovesno praznovali. Dotična slavnost se je vršila dné 5. vel. srpana. Že v soboto zvečer so grmeli po našem gorovju možnarji kakor za stavo, ter naznanjali, da se ima dogoditi nekaj izvanrednega. V nedeljo pred drugim sv. opravilom šli so stari farani novim za kakih deset minut daljave naproti ter jih v procesiji spremili v farno cerkev, kjer so č. g. župnik imeli velepomenljiv in kaj ganljiv nagovor k svojim novim ovčicam, ki imajo zdaj vse pravice do Ribniške kot svoje farne cerkve. Pozabili sevéda niso našteti novim faranom tudi njih dolžnosti, ktere pa bodo vsem sladke in prijetne, če bodo le vsi živeli po Božjih in cerkvenih zapovedih, če se bodo le vsi držali besed Izveličarjevih: „Pax vobis“ (Mir vam bodi!). Po nagovoru je sledila še peta sv. maša za nove farane in slovesen dogodek dospel je k svojemu koncu. Le tega še ne smem pozabiti, da so v nedeljo možnarji še huje grmeli in iz zvonika ter tudi z nekterih drugih hiš v Ribnici plapolale zastave; sevéda nobene „frankfurtarice“ ni bilo med njimi. Zdaj se more torej Ribnica ponašati, da ima nad 3400 prebivalcev, torej dokaj več, nego jih samo dva gg. duhovnika oskrbovati zamoreta, zlasti v zimskem času in v takem gorovju. Iskrena želja

vseh Ribničanov torej je, naj bi visoki knezoškofijski ordinarijat blagovolil odločiti za Ribnico še jednega g. kaplana, za kterega imamo stanovanje že tako rekoč pripravljeno in kterega zaradi treh šol res zeló potrebujemo. Upati hočemo, da se nam tudi ta prošnja usliši, in če nam k nje uresničenju novi farani le količkaj pomagajo, pa jim zakličemo radostnega srca: „Bodite nam iskreno pozdravljeni! Bog vam daj z nami vred vse dobro v novi in sedaj dokaj povečani fari Ribniški! Na zdravje!“

Iz Pazina v Istri. V tukajšnji okolici je bila letos trgatev srednja. V krajih, kjer je toča pobila, nabralo se je malo grozdja, kjer pa ni bilo te nesreče, pridelala se je izvrstna kapljica. Splošno trta letos ni prav obilno rodila, a kar je, je dobro. V bližini mesta Pazina je največ belega vina v Kaščergi, Trbižu, pa tudi v Bermu, Grdoselu, Lindaru; na Pazinskem polju se dobi dobra roba, če tudi ne v toliki meri, kakor v poprej rečenih občinah. Cena belemu vinu je od 12 do 16 krajcarjev. Tukajšnji kmetje sedaj prav željno pričakujejo slovenskih trgovcev, ktere tudi mi tem potem v Istro vabimo. Priporočamo jim pa, da se na Pazinski železniški postaji (Pisino-Mitterburg) ne dadó pregovoriti od laških mešetarjev, ki ljudi sem in tja vodijo, da več plačila dobé, potem se pa še posmehujejo, kako so jih za norce imeli. Kdor pride v Pazin, naj popraša v mestu za trgovca Antona Bertoša ali Antona Buršiča, tam bo vse natančno zvedel. Sploh svetujemo, da gredó kupovalci rajši na kmete, nego da bi v Pazinu od Lahov kupovali, ki imajo vedno polna usta psovk za Slovence, takrat se jim pa laskajo, ko denar prinesejo. Kdor ne more sam priti po vino, lahko se obrne pismeno na sledeče može: Iv. Načinovič Stefanov v Pazinu; Franc Gojtan, Ivan Pucič v Lindaru (pošta Pazin); Ivan Ivič v Graščiču (Gallignana); Ivan Defar v Tinjanu (Antignana). Zadnjemu se lahko vsakdo priporoči tudi za dobro črnino.

Glasovi nasprotnikov.

Dr. Gobanc o „koroškem miru“.

Kakor ščinkovec le eno samo pesem zna, tako tudi naši nasprotniki ne znajo druge, kakor tisto o „koroškem miru“, kterega bojda mi hudobni Slovenci kalimo. Tako je deželni šolski nadzornik dr. Gobanc po poročilu „Celovčanke“ št. 239. pri 5. deželni učiteljski konferenci med drugim govoril to-le:

„Pri otvoritvi 4. deželne učiteljske konference l. 1887. porabil sem priložnost in opomnil na lepo besedo, ktero je o svojem času izrekel naš visokočastiti gospod deželni glavar. Gosp. dr. Erwein je namreč izrekel upanje, da valovi národnega prepira ne bodo dosegli naše dežele, ki je mirnemu zalivu podobna. Ta želja se ni popolnoma uresničila. V zadnjih letih so se prikazale težnje, ki prej v naši deželi niso bile znane. Skozi stoletja sta živela oba národa mirno skupaj v deželi, skupno noseča žalost in veselje. Korošci so se čutili kot ena celota. V zadnjih letih pa so se pokazale težnje, ki hočejo namesto te edinosti in celote nekaj druzega. Tega političnega gibanja bi ne omenil, ko bi se ne dotikalo tudi šolstva. Izrekam željo, naj bi se to gibanje ne širilo dalje, in naj bi se šoli dal tisti mir, ki jej je za uspešno delovanje potreben.“

To so pač besede in nič ko besede, ki pa omikanega Slovenca ne morejo premotiti. Omikani Slovenci vemo, da imajo šole med koroškimi Slovenci edino ta namen, da bi naš rod ponemčile, zato so skoro vse nemške; in da bi ponemčevanje gladko in brez ovire napredovalo, zato si želi g. dr. Gobanc miru! Mi pa ne bomo mirovali, dokler se nam krivica godi in dokler obstanek naše národnosti ni zagotovljen. Če dr. Gobanc pravi, da je prej mir bil v deželi in da se nihče ni potegoval za slovenske pravice, utegne prav imeti. To je bilo pa le zavolj tega mogoče, ker so Slovenci spali in se niso zavedali svojega rodú in svojih pravic. Odkar so se prebudili, pa tirjajo svoje pravice. Če dr. Gobanc pravi, da so Korošci, nemški kakor slovenski, žalost in veselje vselej skupno prenašali, drznili bi si mi dostaviti, da se je žalosti večja polovica navadno naložila na slovenske rame, ložeje in bolje plačane službe pa je nemška gospôda prihranila za svoje sinove. Da so bili Slovenci ves čas tako mirni in krotki, pri tem imela je slednjič železna pest absolutizma več zasluge, ko nemška prijaznost. Tako je in nič drugače!

Politični pregled.

Finančni minister je v državnem zboru predložil proračun. Za leto 1894. je bilo stroškov 620,834.011 gld., dohodkov pa 623,157.030 gld., torej preostanka 2,323.019 gld. Za prihodnje leto 1895. pa so stroški proračunjeni na 636,527.870 gld., torej za 15 milijonov in 693.859 gld. več, kakor letos. Naravna posledica je, da se morajo povišati tudi dohodki, to je davki! Stroški naraščajo pri vseh ministerstvih, ker se vedno ustanovljajo novi uradi, nastavlja vedno več uradnikov, ker se jim plače povišujejo, in ker narašča število penzijonistov. Naraščajo pa tudi državni dolgovi in vsled tega tudi obresti od njih. Samo na obrestih bo treba prihodnje leto za tri milijone več plačati. Pri takem gospodarstvu pač ni treba sanjati o znižanju davkov. Seveda bota Ghon in Kirschner ves ta račun potrdila; kedar sta doma na Koroškem, pa se delata, kakor bi se jima kmeti smilili, in pravita, da je treba zemljiški davek znižati. Ali se to ne pravi, volilce za nos voditi? — Razpoložni zaklad (dispositionsfond) se je od 50.000 povišal na 100.000 gld. Spet več ovsa za krivonose vladne časnikarje! — Za deželno brambo se bo potrebovalo 2,356.324 gld. več ko prej. — Kupčijsko ministerstvo potrebuje nad 7 milijonov več ko prej. — Pri Tržaških skladiščih, ktere je država Tržaškim Judom na ljubo v svojo oskrbo prevzela, je letne zgube 273.202 gld. — Dohodki so se povišali pri tobaku za 2,730.000, pri soli, kolkih in pristojbinah za 1,300.000 gld. Nadalje so se povišali davki od piva, vina in mesa. Liberalni listi hvalijo Plenerja na vse pretege, češ, kako dobro gospodari, ker mu še denar ostaja, namesto da bi dolgove delal. Pa lahko je ministru dobro gospodariti, če vedno davke povišuje, dokler so ljudje še v stanu, jih plačati. Daleč pa že nismo več do tiste meje, ko ljudje ne bodo mogli več plačati, potem bomo še le videli, kakošne čudeže zna Plener delati. — Imenitno je to, kar je Plener oznanil zaradi žganja. Rekel je, da bo davek od žganja povišal in da bo prodajo žganja prevzela država. Da bo pa tudi ljudstvo za povišani žganjarski davek nekaj odškodnine imelo, skrbela bo vlada za to, da se bo prodajalo le očiščeno žganje. Neočiščen špirit ima namreč neko strupeno in smrdljivo olje v sebi, ki se po nemško „fusel“ imenuje, in to olje je zdravju še veliko bolj škodljivo, kakor alkohol (cvet) sam. Ko se to olje odpravi, potem žganje ne bo več toliko škodljivo. Zato se bo pa podražilo, da bo imela vlada več denarja na razpolaganje. Gospod Plener hoče v milijonih sedeti, da bo še bolj mogočen. Kar pa namerava z žganjem, s tem smo mi popolnoma zadovoljni. Če bo žganje podražil, se ga bo pa menj pilo, to je ena dobra stran, očiščeno žganje ne bo ljudstvu toliko škodovalo na zdravju, to je druga dobrota, država pa bo imela več dohodkov, to je tretja dobrota. — Še neko drugo postavo je vlada predložila državnemu zboru, ki nam e prav po volji, in to je nova domovinska postava, za ktero smo že leta in leta prosili. Po novi postavi bo vsak tam doma, kjer je vsaj deset let nepretrgoma delal, ako v tem času ni živel od miloščine in ako ni bil kaznovan zavolj takega hudodelstva, ki vzame človeku začasno politične pravice. Kdor pa v kakem kraju stanuje in davke plačuje, dobi domovinsko pravico v tem kraju že v petih letih. Zdaj preneha velika krivica, ki so jo kmečke občine trpele: s trudom in žrtvami so izrejale mlade ljudi; ko so pa tisti dorastli in močni postali, podali so se v mesta, tam delali in tam svoj zaslužek zajedli. Ko so se pa postarali, poslali so jih mestni gospodje spet kmečkim občinam nazaj, naj jih one preživijo, čeravno od teh ljudij niso te soseske nikoli nobenega užitka ali dobička imele. Ako se ta postava sprejme, kakor upamo, poravnana bo vsaj ena krivica kmetom v korist. — Zavolj slovenske gimnazije v Celju je še zmirom dosti prepira. Nemški liberalci so sklenili, nasproti glasovati, upajoči, da bodo Mladočehi predlogo rešili, liberalci si pa potem roke umijejo pred nemškimi volilci in ostanejo v koaliciji. Poljski listi zavolj tega ojstro oštevajo liberalce in pravijo, da ne zaslužijo ime „zmerne“ stranke, ako Slovanom najmanjše drobtinice ne privoščijo, in da tudi zavolj tega ne zaslužijo nobenega spoštovanja, ker si na svojo roko nič storiti ne upajo in se iz samega strahú pred nemškimi národnjaki tresejo in njihove ukaze spolnujejo. Tudi nemški listi iz „rajha“ grajajo, da se je iz take muhe, kakor je spodnja gimnazija, cel slon naredil, kterega se bojijo vse stranke. — Veliko krika in pisarije je zdaj zavolj preosnove volilne pravice. Posebno delavci ne morejo dočakati, da bi tudi oni volili. Na Dunaju se jih je zbralo kakih 6000 do 7000 in so marširali proti državni zbornici, da bi tam tirjali volilno pravico. Redarji pešci in na konjih so jim stopili nasproti in prišlo je do boja med 500 oboroženimi redarji in med delavci, ki so le kamenje lučali, redarji pa so rabili sablje. Mnogo delavcev je bilo ranjenih, pa tudi nekteri redarji. Več izgrednikov so zaprli. V državnem zboru je stavil posl. Pernerstorfer nujni predlog, naj se volilna preosnova precej v pretres vzame. Mladočehi so mu pritrjevali. Ko sta pa ministra knez Windischgrätz in markiz Bacquehem nasproti govorila, bila je nujnost zavržena. Govori se, da ima vlada predlog o novi volilni postavi že izdelan; drugi spet pravijo, da se bodo velike stranke še le zdaj dogovarjati začele, kaj se naj ukrene v tej stvari. Mi sodimo, da ta koalicija ne more nič prida izvaliti, ker so si nazori treh vladajočih strank preveč nasprotni. — Mladočehi so tirjali, naj se prekliče izjemno stanje v Pragi. Minister Bacquehem pa je temu nasprotoval, in predlog je bil zavržen. — V Pragi je vlada razpustila dijaški društvi „Slavijo“ in „Svornost“. — Na smrt bolan je ruski cesar Aleksander III. Njega bo škoda, ako umrje; kajti bil je velik prijatelj mirú; namesto vojskovati se, je rajši skrbel za blagor države: uredil je ruske gospodarske in denarne razmere, delal kmetom koristne postave, preganjal goljufive in oderuške Jude, zidal železnice itd. Za Nemce ni maral, ker so celó v Rusiji skušali vso oblast v roke dobiti; on jim je peruti nekoliko porezal, posebno v baltiških deželah. — Srbski kraljiček Aleksander je bil nedavno v Pešti pri našem cesarju. Morda je tudi z madjarskimi magnati prijateljstvo sklenil, kakor njegov oče Milan žalostnega spomina. — Na Kitajskem je punt in splošna zmešnjava na dnevnem redu. Na reki Jalu stojite si kitajska in japonska vojska nasproti. Glavna bitka se pričakuje vsaki dan.

Gospodarske stvari.

Kravam mlekaricam ne smeš dajati grahove slame, pa tudi ne mnogo ječmenove. Ravno tako za take krave ni na debelo zmlet bob, grah ali pa grašica. — Dobra krma za krave mlekarice so pšenični otrobi, posebno pa na debelo zmlet oves.

Živinski sejmi meseca listopada.

Dné 5. listopada v Podkloštru, Naberjetu in Paternionu; 12. na Zilski Bistrici, v Pliberku (za ovce) in Šmartnu pri Beljaku; 26. v Guštanju in Št. Andražu; 30. listopada na Vratih.

Novičar.

Na Koroškem. V Čarčah pri Velikovcu je neki krojaški pomočnik ustrelil gostirko udovo Marijo Laznik in potem samega sebe. — Pogorel je Majer v Resniku pri Borovljah. — V Št. Mohoru sta dva vagona (železniška vozova) iz tira skočila, pa brez druge nesreče. — V Kotmari vesi se liberalci že pripravljajo na občinsko volitev. Za župana hočejo bojda izvoliti nekega človeka, ki je enkrat menda rekel: „Ko bi meni dali farno cerkev, jaz bi iz nje svinjski hlev naredil; steljo bi imel pa tam, kjer je zdaj oltar sv. Boštjana.“ — Pogorel je Štih na Veseli pri Bilčovsu. — Blizo Št. Jurja nad Celovcem je zgorel Kurjakov skedenj. — Pri Dev. Mariji v Železni Kapli se je blagoslovil nov križev pot. — Zavod za slepe v Celovcu, ki se ima narediti, je dobil od državne loterije 20.000 gld. podpore. — Na občni zbor Ciril-Metodove podružnice v Št. Kancijanu je prišlo kakih 80 ljudij. Govorili so prav dobro čč. gg. Treiber, Ražun in Kandut. Vmes so pevci prav ubrano zapeli. — Hudo tepli so se blizo Dravograda; štirje so z nožmi ranjeni, dva na smrt. — Razstavo sadja so imeli v Brežah. — Iz Žihpolj zvemo veselo novico, da je národni posestnik Jesenko p. d. Holepic dobil pravdo proti državnemu poslancu Kirschnerju. Poslednji mora plačati vse stroške. Holepca je zastopal v vseh inštancah národni odvetnik dr. Tavčar v Ljubljani. O tej pravdi bomo o priliki še obširneje pisali, da pokažemo, kak prijatelj da je kmetom liberalni naš gosp. Kirschner.

Na Kranjskem. Pri sv. Ani nad Tržičem so blagoslovili novo šolsko hišo. — V Črnem Vrhu so blagoslovili nove stranske oltarje in razširjeno pokopališče. — V Horjulu so ustanovili posojilnico. — Dné 7. vinotoka imeli so v Krškem trojno slavnost: ustanovitev Krške fare in odkritje spomenikov Hočevarja in Valvazorja. — V Koprivniku pri Kočevju je neki Stonič s sekiro ubil ženo in petero otrók. Storil je to zavolj revščine. Pet otrók ima še živih. Njega so zaprli, ko se je hotel obesiti. — Pri Borovnici je neki potep napadel žensko sopotnico v železniškem vozu in jo ranil z nožem. Na njen krik so prišli sprevodniki in lumpa izročili orožnikom. — V Ljubljani se je ustanovilo katoliško društvo za delavke.

Na Štajerskem. Stolni dekan v Mariboru so postali milostljivi gospod Lovro Herg. — Za farno cerkev v Ptujem so dali svitli cesar 100 gld. — V farni cerkvi v Konjicah so tatovi izpraznili pušice. — V Trbovljah se je ponesrečil 21 letni delavec Korber iz Šmartna pri Litiji. — V potok pri Pristovi je padla 54 letna, pijana ženska in utonila. — Pogorel je Rožič pri Šoštanju. — Pošto

so dobili pri sv. Bolfanku v slov. goricah. — V Vojniku so umrli 74letni župnik Blaž Rotnik. — V Framu je bila sadjarska razstava. — V Trbovljah je neki laški delavec ubil rudarja Karnikarja.

Na Primorskem. Tržaški Sokol bo ustanovil dramatično šolo. — Za notarja v Podgrad pride g. Dubrovič. — Grof Alfred Coronini je podaril šolskemu društvu „Slogi“ 200 gld. Slava! — V Goriški nadškofiji je 41 vikarijatov spremenjenih v kuracije. — Sv. misijon je bil v Šmarjah pri Ajdovščini. — V Gorici se bo nastanil slovenski odvetnik dr. Stanič. — Stolni dekan v Trstu so postali mil. gosp. Sinčič. Za kanonika so pa imenovani vč. g. župnik Martelanc. — Nova predilnica v Ajdovščini je že dodelana.

Po drugih deželah. V neki Pariški bolnišnici, iz ktere so bili pregnali usmiljene sestre, sta nedavno dva strežaja ubila nekega bolnika. Med ljudstvom dela to hudo kri. — Pri Oviedi na Španjskem je en vlak z vojaki iz tira skočil; 16 vojakov je ranjenih. — Nalive in povodenj so imeli na gornjem Štajerskem. — V rudniku Monopol pri Kamenu je plin zadušil pet rudarjev.

Duhovniške zadeve v Krškej škofiji.

Fara Št. Mihel pri Wolfsbergu je razpisana do 30. listopada. Začasno jo oskrbuje č. g. Viljem Janku.

Zahvala.

Slavnost Einspieler-Slomšekova, ktero je priredilo naše „katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“ dné 24. t. m. v Celovcu, je bila v vsakem oziru velikanska. Slavnostni odbor čuti torej srčno in prijetno dolžnost, da izreče javno vsem, ki so ga pri tem težavnem delu prijazno podpirali in na ta ali oni način pripomogli, da je slavnost tako izvrstno uspela, svojo in národa slovenskega najtoplejšo in najiskrenejšo zahvalo. V prvi vrsti zahvaljuje vse one prečastite rodoljube, ki so blage volje posegli v svoje mošnje in z radodarno roko pripomogli, da se je sploh moglo misliti na prireditev te slavnosti. Presrčna hvala velečastitemu gospodu Antonu Žlogarju, ki je odbor rešil iz velike zadrege s tem, da je v zadnjem trenutku prevzel slavnostni govor, ker se prvotni gospod govornik vsled nepričakovane bolezni slavnosti ni mogel udeležiti. Srčna hvala gospodu Franu Ellerju, ki je zložil za našo slavnost prolog, in gosp. Dav. Zwitterju, ki ga je tako navdušeno govoril. Najprisrčnejša hvala pa slavnim „Lirašem“, ki se niso ustrašili dolgega pota in velikega truda ter iz same čiste domovinske ljubezni prihiteli na slavnost, da z izbornim svojim petjem in tamburanjem razveseljujejo svoje mile brate na Koroškem. Prisrčna hvala gospéj Lendovšekovi, ki je pridruživši se gospodom „Lirašem“, ž njimi in sama tako milo pela, in gospici Legatovi, ki je blagovoljno prevzela spremljevanje na klavirju. Hvala vrlim Zilankam, ki so s svojo národno nošo navdušile Slovence in Slovenke, da bodo čim dalje bolj spoštovali šege in navade, pa tudi vero in pravice slavnih naših pradedov. — Srčna hvala vsem, ki so se od blizu in daleč v tako ogromnem številu osebno udeležili ali pa se z brzojavkami spominjali naše slavnosti. — Za vse žrtve in za ves trud Vam bodi plačilo misel, da ste častno slavili častni spomin dveh môž, kterih imeni se kakor svitli zvezdi svetita na slovenskem nebu; da ste slavili spomin apostola slovenskega, neumrljivega škofa Antona Martina Slomšeka, in očeta koroških Slovencev, nepozabnega nam monsignora Andreja Einspielerja.

V Celovcu, dné 26. vinotoka 1894.

Slavnostni odbor.

Tržne cene v Celovcu.

Ime blaga	na birne		na hektolitre	
	gld.	kr.	gld.	kr.
pšenica	4	40	5	50
rž	3	35	4	20
ječmen	3	20	4	—
oves	2	25	2	80
hejda	3	40	4	25
turšica (sirk)	3	60	4	50
pšeno	6	—	7	50
fižol	5	30	6	55
repica (krompir)	—	85	1	36
deteljno seme	—	—	—	—
grah	—	—	—	—

Sladko seno je po 2 gld. 30 kr. do 2 gld. 90 kr. kislo 1 gld. 40 kr. do 2 gold. 30 kr., slama po 1 gold. 40 kr. meterski cent (100 kil). Frišen špeh je po 60 do 64 kr. kila, maslo in puter po 90 do 100 kr. — Pitane vole plačujejo mesarji po 35 do 38 gld. stari cent.

Današnja številka obsega osem stranij.

Loterijske srečke od 27. vinotoka.

Trst	20	4	68	62	30
Linc	46	33	26	41	77

Pijančljivost

se lahko **ozdravi** z **antibetinom**, kakor mnoge skušnje pričajo. — **Mnogo zahvalnih pisem lahko vsakemu pokažemo in zastonj pošljemo v pregled.** — Zdravilo nema duha, torej se pijancu lahko daje tudi brez njegove vednosti. — Ena doza stane 2 gld. 20 kr.; dvojna za bolj zastarane bolezni 4 gld. 40 kr. Poštnino plačamo tukaj, ako se denar naprej na nas pošlje. Prodaja: **Adler-Apotheke, Lugos, Banat Nr. 721.**

Svoji k svojim.

Pravi **Kranjski brinjevec,** liter po 1 gld. 50 kr. in 1 gld. 20 kr., pošiljam od 5 litrov naprej proti povzetju.

France Cvek.

Kamnik, Kranjsko.

Glas iz občinstva.

Gospodarji se opozarjajo, da se

tržaško blago, moka, špirit in žganje

v Celovcu najboljši kup dobi

na starem trgu št. 19.

pri „zlatem vencu“.

Mladeneč, iz dobre hiše, finega obnašanja išče službo v mestu kot prodajalec. Vešč je tudi v knjigovodstvu. Kje, pove upravništvo.

Kneippova sladna kava,

ki jo izdeljujejo **bratje Oelz v Bregencu,** ter se prodaja v rudečih štirivoglatih zavojih s podobo župnika Kneippa, je po spričevanju g. **dr. Euglinga, vodje** kmetijsko-kemične poskušalnice v Feldkirchu, jestvina, ki ima duh in okus po pravi bobovi kavi ter je sladu enako prebavljiva in tečna. — Ta Kneippova sladna kava se rabi z velikim pridom kot **primes** k pravi kavi. — Dobi se v vseh boljših **prodajalnicah za tržaško blago.**

Mlad udovec,

ki bi imel zdaj prevzeti za stariši kmetijo, gostilnico, žago in lesno kupčijo v slovenskem kraju na Koroškem, išče pošteno slovensko nevesto, ki bi imela vsaj kakih 800 gld. dote in ki zna tudi za gospôdo kuhati. Ponudbe sprejema iz osebne prijaznosti uredništvo „Mira“.

Pernate postelje

se nabašejo najbolj z mladim, češkim gosnim perjem, ki je brez praha in duha, zelo košato in mehko. To ni kaka trda, nasekana, umazana mešanica. Kdor si to perje pri meni naroči, se ne bo kesal; da le enkrat pri meni kupi, ostane mi zvest kupec. **Belo perje:** 1. vrsta 90 kr., 2. vrsta 1 gld. 20, 3. vrsta 1 gld. 50 kr., 4 vrsta 1 gld. 80 kr., 5. vrsta 2 gld. 10 kr, 6 vrsta 2 gld. 25 kr. **Najfinejše** 3 gld. **Sivo** perje: 1. vrsta 50 kr. 2 vrsta 80 kr., to pa računjeno na stare funte, se pošlje franko in zacolano na vsako poštno postajo proti poštnemu povzetju. Neugajoče blago se tudi zamenja.

JOVANA POLAZEK,

kupčija s posteljnim perjem v Janovicah. (Janowitz a. d. Angel Nr. 59, Böhmen.)

VSI STROJI ZA POLJEDELSTVO!

Lito železo, surovo ali prirejeno, za vsakovrstne stroje.

Bogato ilustrovani 192 strani obsežni cenik v slovenskem in nemškem jeziku na zahtevanje takoj zastonj.

IG. HELLER, DUNAJ

2/3 PRATERSTRASSE № 49.

Preprodajalci se iščejo.

Josip Lorber-jeva

livarna za železo in kovine, in tovarna za stroje v Žalcu pri Celju

izdeljuje in popravlja različne, posebno pa **kmetijske stroje,** uliva iz železa in kovin (vsaktere zmesi) vse **predmete za žage, mline** in druge potrebe; napravlja cele **transmisije** po najnovejših sistemih itd. Posebno pa priporoča svoje **travniške brane,** ktere dosedaj v praktični rabljivosti in nizki ceni (mala brana stane samo **26 gld.** in velika **32 gld.**) **še noben izdelek te vrste ni prekosil.**

KONJAK.

Ta iz krepkega, na lastnih goricah raščenega **vina** izvlečena Francovka je skušen pomoček za oživljenje dušnih in telesnih močij. Zoper **protin, trganje, otrpnenje** udov, **revmatizem** pomaga čudovito in uteši bolečine. Ena steklenica velja 1 gld. 20 kr. **Stari konjak** je za **stare ljudi** in take, ki so bolni v želodcu, prava dobrota. Cena 1 gld. 50 kr. Kdor naroči 4 steklenice, se mu dá skrinjica zastonj in plača se na pošti voznina. Dobi se samo pri **Benediktu Hertl**-nu, graščaku na **Goliču** pri Konjicah na Štajerskem.

Trgovski pomočnik,

zmožen slovenskega in nemškega jezika, 26 let star, dozdaj službujoč na deželi, se želi s 1. prosincem 1895 prestaviti v trgovino z mešanim blagom na Koroško.

Kranjski rudeči fižol

(od pristno Ribniškega semena Bocchini)

je ravno kar došel in ga prodajata

A. Kiesewetter v Celovcu

in

Janez Messner v Grabštanju.

Kdor nekaj doplača, dobi ga tudi v zameno za koroški fižol.

Lastnik in izdajatelj Gregor Einspieler, župnik v Podkloštru. — Odgovorni urednik Filip Haderlap. — Tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu.